

PRZEGLĄD LNIARSKI

Biblioteka Główna
Politechniki Łódzkiej
P. 736

✎ D W U M I E S I Ę C Z N I K ✎

ORGAN TOWARZYSTWA LNIARSKIEGO W WILNIE

„Hasła bojkotu wyrobów bawełnianych i jutowych winny dotrzeć do najszerszych warstw naszego społeczeństwa“.

(Z przemówień gen. L. Żeligowskiego)

W I L N O

NAKŁADEM TOWARZYSTWA LNIARSKIEGO W WILNIE
Z ZASIŁKIEM MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

1 9 3 6

Zebranie Organizacyjne Pierwszego Komitetu do Walki z bawełną i jutą w Oszmianie

Na zdjęciach:

1. P. Posłanka J. Prystorowa. 2. Plac przed Teatrem Ludowym, w którym odbyło się Zebranie, w chwili zagajenia zebrania. 3. Inż. A. Perepeczko — dyrektor Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie.

4. Grupa uczestników Zebrania. Za transparentem stoją: (z prawa na lewo): Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Inż. R. Konarzewski — Starosta Powiatowy, P. H. Sokołowska — przedstawicielka Bazaru Przemysłu Ludowego w Wilnie, P. Posłanka J. Prystorowa, Dyr. L. Maculewicz — Prezes T-wa Lniarskiego oraz Inż. Wł. Tesecki — agromon powiatowy. 5. Dyrektor L. Maculewicz i Poseł Cz. Dębicki. 6. Insp. Lniarstwa Wileńskiej Izby Rolniczej — Inż. Czesław Słuchocki, P. W. Żyżniewska — przedstawicielka Bazaru Przemysłu Ludowego w Wilnie, Inż. J. Czerniewski — Dyr. Wil. Izby Roln. oraz Inż. K. Pietraszkiewicz — Dyr. Międlarni i Czesalni Lnu w Bezdanych. 7. Posłanka J. Prystorowa, p. H. Sokołowska i p. Starosta R. Konarzewski.

PRZEGLĄD LNIARSKI

✎ D W U M I E S I Ę C Z N I K ✎

ORGAN TOWARZYSTWA LNIARSKIEGO W WILNIE

Bojkot bawełny i juty

W dniu 17-go maja r. b. odbyło się w sali Teatru Ludowego w Oszmianie zebranie organizacyjne Komitetu do walki z bawełną i jutą, na którym uchwalono:

1) Proklamować wśród najszerszych warstw społeczeństwa bojkot wyrobów z zagranicznych surowców włókienniczych.

2) Wystąpić do wszystkich powiatowych organizacyj rolniczych woj. wileńskiego, nowogródzkiego, białostockiego i poleskiego z apelem, nawołującym do powołania na swoich terenach identycznych komitetów do walki z bawełną i jutą.

3) Wysłać do Pana Prezydenta R. P., Premjera, Wicepremjera, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, Ministra Spraw Wojskowych, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, Ministra Przemysłu i Handlu oraz pułkownika Masnego depesze następującej treści:

„Przedstawiciele organizacyj rolniczych oraz drobni rolnicy, zgromadzeni na zebraniu organizacyjnym Komitetu do walki z bawełną i jutą w Oszmianie, proszą o spowodowanie bezwzględnego ograniczenia przywozu wszystkich zagranicznych surowców włókienniczych w ogólności, a w pierwszym rzędzie bawełny i juty, których import pozbawia drobnych rolników najpoważniejszego źródła dopływu gotówki, jakim jest dochód ze sprzedaży lnu. Nieuwzględnienie powyższej prośby spowoduje zmniejszenie powierzchni obsiewów lnu, co pograży drobnych rolników w jeszcze skrajniejszą nędzę, ograniczając i tak już szczupłe ich możliwości płatnicze“.

T R E Ś Ć . Z E S Z Y T U 1-go.

	Str.
<i>Redakcja.</i>	
<i>Janusz Jagmin.</i>	1
<i>Leon Niewiarowicz.</i>	3
<i>Prof. Władysław Bratkowski.</i>	9
<i>Kronika:</i>	16
Walka o len na Wielkiej Naradzie Gospodarczej w Warszawie.	1
Własne włókno czynnikiem równowagi gospodarczej Polski (Przemówienia, wygłoszone na Wielkiej Naradzie Gospodarczej w Warszawie, w dniu 29.II. 1936 r.	3
Gęstość i czas siewu lnu w świetle doświadczeń Pola Doświadczalnego w Berezweczu Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczalnej w Wilnie	9
Naukowe podstawy nowej technologii lnu względnie konopi (Dokończenie)	16
O niebezpieczeństwie uprawy lnu wyłącznie na ziarno (Okólnik T-wa Lniarskiego w Wilnie)	25
Zasady pracy w dziedzinie tkactwa samodzielnego instruktorów tkactwa O.T.O. i K.R.	26
Pokaz mody lniarskiej w Warszawie	26
Dwa miliony worków lniarskich do opakowania cukru	27
Kształtowanie się cen włókna lniarskiego w latach 1928—1936	27
Rozwój uprawy lnu w Polsce	27
Organizacja uprawy i handlu konopiami we Włoszech	28
Książki o lniarstwie	29

T R E Ś Ć Z E S Z Y T U II-go.

	Str.
<i>Ludwik Maculewicz.</i>	29
<i>Stanisław Tamulewicz.</i>	31
<i>Jadwiga Czarnocka.</i>	33
<i>Janusz Jagmin.</i>	41
<i>Kronika:</i>	44
Bojkot bawełny i juty	29
Warunki rozwoju gospodarczego Wileńszczyzny	31
Lniarstwo w Litwie	33
Z zagadnień hodowli lnu i metod hodowlanych lnu	41
Przyczynki do poznania włókna lniarskiego produkowanego w Polsce. Cz. II. Wydajność lnu czesanego oraz straty przy czesaniu lnu trzepanych ze zbioru 1935 r. w Północnej Polsce	44
Posiedzenie Rady T-wa Lniarskiego w Wilnie	50
Walne Zgromadzenie Lubelsko-Podlaskiego Oddziału T-wa Lniarskiego w Wilnie	51
Pertraktacje w sprawie podpisania umowy na odbiór przez olejarnie siemienia lniarskiego	51
Drugi trzymiesięczny kurs przygotowawczy dla brakarzy	51
Wycieczki do Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczalnej w Wilnie	51
Akcja rozprawdzania nasion lnu do siewu po cenie ulgowej	52
Len w pochodzie Kaziukowym	53
Walka z bawełną i jutą	55
Kronika zagraniczna	55

Zwracamy uwagę Sz. Czytelników na nowe wydawnictwa T-wa Lniarskiego w Wilnie.

	CENA
Dr. Janusz Jagmin. — Materiały do poznania sprawy lniarskiej w Polsce. Cz. I. Handel zagraniczny włóknom roślinnym a nasze postulaty traktatowe	3.00
Dr. Janusz Jagmin. — Przyczynki do poznania włókna lniarskiego, produkowanego w Północnej Polsce.	0.25
Dr. Janusz Jagmin. — Badania stanu zachwaszczenia lnu w północnej Polsce	1.—
Dr. J. Jagmin i L. Niewiarowicz. — Sprawozdanie z działalności Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczalnej w Wilnie za r. 1933	0.80
Dr. Janusz Jagmin. — Własne włókno czynnikiem równowagi gospodarczej Polski. Z przemówień, wygłoszonych na Wielkiej Naradzie Gospodarczej w Warszawie. Wilno, 1936.	0.30
Mgr. Ryszard Kruszyński. — Choroby i szkodniki lnu	0.40
Mgr. Ryszard Kruszyński. — Opis procesu moczenia lnu pod względem bakteriologicznym	0.40
Ludwik Maculewicz. — Musu zemei müs jābaro un jāapgerbj. Wrażenia z wyjazdu na Łotwę w lutym 1935 r.	0.40
Prof. Dr. Aleksander Safarewicz. — Tkaniny lniarskie pod względem higienicznym	0.40
Prof. Wł. Bratkowski. — Naukowe podstawy nowej technologii lnu, względnie konopi. Wilno, 1936.	1.20
Inż. Czesław Słuchocki. — Moczydła do lnu	0.40
Inż. Czesław Słuchocki. — Drewniany trzepak do lnu	0.40
Inż. Czesław Słuchocki. — Szkice o lniarstwie w Łotwie	0.40
Edward Taurogiński. — Uprzywilejowanie produkcji krajowych nasion oleistych	0.40
Edward Taurogiński. — Organizacja zbytu siemienia lniarskiego	0.40
Inż. Bernard Wesółowski. — Tkactwo w jego rozwoju historycznym i rolę wynalazku J. M. Jacquard'a	0.40
Inż. Aleksander Żukowski. — Budowa anatomiczna łodygi lnu oraz metody badania włókna lniarskiego	0.40

Do nabycia w Towarzystwie Lniarskim, Wilno, ul. św. Jacka 2, w księgarniach rolniczych i we wszystkich większych księgarniach.

LUDWIK MACULEWICZ

Prezes T-wa Lniarskiego w Wilnie

Warunki rozwoju gospodarczego Wileńszczyzny

Omawiając stan gospodarczy woj. wileńskiego-i nowogródzkiego oraz możliwości ich ekonomicznego rozwoju, należy z punktu stwierdzić, że o układzie stosunków gospodarczych w tych województwach decydują w sposób bezapelacyjny losy tylko jednej warstwy ludności, mianowicie rolnictwa, które stanowi przeszło 80 proc. ogółu mieszkańców. To też mówić o przyszłości gospodarczej Wileńszczyzny znaczy to samo, co stawiać horoskopy rozwoju miejscowego rolnictwa.

Popularne obecnie hasło „Frontem do wsi” powinniśmy rozumieć w ten sposób, że nie tylko jak największej ilości rolników należy umożliwić pracę na własnym zagonie i posiadanie własnego warsztatu, lecz, również, że niezbędne jest ułatwienie rolnikom zbytu płodów ich gospodarstw po cenach godziwych i z pominięciem całego szeregu pasożytujących na ciele rolnika pośredników.

O poziomie cen na płody rolne decyduje w ostatecznym wyniku układ stosunków na rynkach zagranicznych. Kursy międzynarodowych giełd zbożowych stanowią ten wskaźnik, w którego stronę orjentują się kalkulacje miejscowych kupców i firm handlowych. Należy więc, aby rolnictwo nasze przede wszystkim zwracało uwagę na produkcję tych roślin i na prowadzenie tych działań gospodarstwa rolnego, których wytwory mają łatwiejszy zbyt zagranicą i za które są płacone mniej więcej możliwe ceny. Kierunek wyłącznie zbożowy naszych gospodarstw winien ustępować coraz bardziej kierunkowi zbożowo-hodowlanemu, zaś uprawa zbóż kłosowych musi się łączyć w stopniu większym niż dotychczas z uprawą roślin włóknistych i oleistych, a nawet z uprawą ziół leczniczych.

Jednakże, budowanie planów gospodarczych na możliwościach zbytu poza granicami kraju z zapoznawaniem znaczenia rynku wewnętrznego byłoby lekkomyślnością nie do darowania. Odbiór przez zagranicę płodów naszych gospodarstw rolnych często zawodzi i waha się w zależności od szeregu przyczyn, stwarzających to, co zwie się pospolicie konjunkturą. Powinniśmy więc zwracać baczność uwagę na nasz rynek wewnętrzny i dbać przede wszystkim o to, aby rynek ten był zarezerwowany dla płodów krajowej produkcji i aby nań nie były dopuszczane surowce względnie półsurowce zagraniczne, konkurujące z produktami naszych gospodarstw.

Mam tu na myśli egzotyczne nasiona oleiste, bawełnę, wełnę, jutę i inne surowce włókniste. Wielu z nas, bliżej czy dalej stojących od zagadnień gospodarczych, słysząc od lat kilku o prowadzonej akcji popierania krajowych surowców

włóknistych i oleistych, sądzićby mogło, że wszystko już w tym zakresie zostało zrobione i że niczego więcej domagać się nie można. Niestety tak dobrze nie jest. Wełny owczej w roku 1934 przywieźliśmy 19.025 tonn, zaś w roku 1935 — 22.985 tonn, czyli ilość wwiezionej wełny wzrosła, aczkolwiek wartość jej zmniejszyła się wobec spadku cen wełny z 86 milionów zł. do 79 milionów zł. Bawełny importowaliśmy w roku 1934 za kwotę 113 milj. zł., zaś w roku 1935 — za 114 milionów zł. Juty przywieźliśmy w r. 1934 — 10.000 tonn wartości 2.400.000 zł., zaś w roku 1935 — 14.000 tonn, wartości 6.700.000 zł. Roślinnych surowców oleistych importowano w r. 1934 — 83.531 tonn, wartości 24.257.000 zł., zaś w r. 1935 — 112.747 tonn, wartości 26.910 tys. zł.

Na obronę importu surowców zagranicznych najczęściej przytaczają ten motyw, że surowce zagraniczne są tańsze od krajowych i że właśnie w interesie niezamożnych obywateli Państwa Polskiego jest wzmóc przywóz surowców egzotycznych, aby można było mieć tanią bieliznę i tanie ubranie. W rzeczy samej, owa taniość surowców zagranicznych jest tylko pozorna, jeśli przyjąć pod uwagę, jak dużo towarów ojczystej produkcji musimy wywieźć zagranicę, aby uzyskać walutę na zapłacenie importowanych surowców. Pozwolę sobie przytoczyć jaskrawy przykład. Metr tkaniny bawełnianej kosztuje 70 gr., metr dobrego płótna lnianego wyrobu włościańskiego — 1 zł. 40 gr., czyli dwa razy drożej. Za kilo cukru na rynku wewnętrznym płacimy 1 zł., zaś przy eksporcie zagranicę osiągamy zaledwie 14 gr. za kilo loco stacja załadowania. Dlatego aby zdobyć 70 gr. na zapłacenie należności za metr tkaniny bawełnianej, musimy wywieźć zagranicę 5 kilogramów cukru, zaś metr krajowej tkaniny lnianej kosztuje tylko półtora kilo cukru.

Oczywiście podany przeze mnie przykład ująłem w specjalnie uproszczonym schemacie. Na cenę metra tkaniny bawełnianej składa się nie tylko cena surowca importowanego, lecz i odsetek na amortyzację maszyn zagranicznych i opłata za robociznę krajową. Jednakże to uproszczenie bynajmniej nie zmniejsza doniosłości porównania, gdyż w cenie metra płótna krajowego kosztu robocizny stanowią niepomniernie znaczniejszy odsetek niż w cenie metra tkaniny bawełnianej.

Teraz dopiero staje się wyraźnem, co jest droższe, len czy bawełna. Należy dokładnie sobie uświadomić, że aby mieć tanią bawełnę musimy bardzo drogo płacić za cukier, za węgiel za naftę, za spirytus i za szereg innych przedmiotów, które za ułamek istotnej wartości wywozimy zagranicę na zapłatę za importowane surowce.

Słyszy się również często o tem, że aczkolwiek import juty wzrasta, to jednak w tym samym czasie powiększa się eksport gotowych wyrobów jutowych z Polski zagranicę. Statystyka nam mówi coś wręcz odwrotnego. W r. 1934 było przywieziono juty 10 tys. tonn, wartości 4.400.000 zł. i wywieziono zagranicę wyrobów jutowych 3.100 tonn, wartości 2.300.000 zł., zaś w roku 1935 ilość importowanej juty wzrasta do 14.600 tonn, wartości 6.700.000 zł., wówczas, gdy eksport tkanin jutowych skurczył się do 2.750 tonn, wartości 2.075.00 zł.

Przytoczone zestawienia bynajmniej nie mają znaczenia wyłącznie teoretycznego. Wszak zasiewy lnu w roku 1935 wzrosły w Polsce o 15% i wynosiły prawie 124 tys. ha. Dochód ze sprzedaży nasion lnu, włókna lnianego i tkanin lnianych był znacznie wyższy, niż z uprawy innych roślin włókosznych i zupełnie naturalnym jest pęd rolników do dalszego zwiększania upraw lnu. Nietrudno sobie przedstawić, że jeśli konjunktura na rynku zagranicznym się załamała, zaś na rynku wewnętrznym w dalszym ciągu będą się cieszyły prawem obywatelstwa juta i bawełna, to rolnictwu naszemu może grozić nowa klęska i nowe wstrząsy. Aby nie być gołosłownym, pozwolę sobie nadmienić, że ogólna kwota wpływów, które rolnicy woj. wileńskiego i nowogródzkiego otrzymali za len i nasiona lniane w roku 1935 wyniosła okragło 20.000.000 zł. O zachowanie tej kwoty dla rolnictwa, tak srogo dotkniętego kryzysem, nietylko można, ale i należy walczyć ze wszystkimi siłami. Tu nie chodzi o żadne przywileje dla rolnictwa, tu chodzi o podstawowe prawo do życia najszerzych warstw ludności rolniczej. Wszak gros podatków, jak to wyjaśnił w sposób dobitnie jaskrawy w swym przemówieniu radjowem p. minister Matuszewski, płaci nie przemysł, lecz rolnictwo, na którego barki przerzuca przemysł przypadające nań ciężary podatkowe. Wszak główne kadry rekruta w czasie pokoju i uzupełnień formacyj bojowych w czasie wojny daje również rolnictwo. Obowiązkiem więc naszym — powiedział gen. L. Żeligowski w swym przemówieniu na plenum sejmu 19. II. r. b. jest dbać o to, aby rolnik kresowy był syty i ubrany i w razie potrzeby bronił kraju tak, jak swych chat.

Bochenek dochodów społecznych idący do podziału pomiędzy poszczególne czynne gospodarczo warstwy ludności, jest nieduży i ostatnio znacznie się skurczył. Jest rzeczą pierwszorzędną wagi, aby przy podziale tego bochenka przypadła na rzecz rolnictwa odpowiednia kromka chleba powszedniego i aby liczni pośrednicy i handlowcy nie zatrzymali sobie zbyt wielkiej części dochodu. Nie znaczy bynajmniej to, że i prywatny handel ma być zwalczany przez rolnictwo. Nie — prywatny handel musi być jedynie kontrolowany przez swych czynnościach w drodze utworzenia przez producentów własnych organizacji rolni-

czo-handlowych. Rolnik jest w pierwszej mierze zainteresowany, po jakich cenach jest sprzedawany produkt jego gospodarstwa i rolnikowi przedewszystkiem zależy na tem, aby ceny na płody rolne kształtowały się możliwie wysoko. Bezpośredni interes handlu przeciwnie leży nie w osiągnięciu wysokich cen, lecz w wysokich obrotach, przyczem nawet przy niskich cenach handel może osiągnąć znaczne zyski od tych obrotów. Prowadząc własne placówki rolniczo-handlowe producenci spowodują nietylko uzdrowienie handlu prywatnego, ale i takie jego nastawienie, które będzie pożyteczne jednocześnie i dla handlu i dla rolnictwa.

Wpływ dodatni poczynił rolnictwa na prywatne organizacje handlowe, już obecnie daje się zauważyć w dziedzinie obrotu włóknom lniannym. Przed niespełna 10 laty kupcy lniarscy nie chcieli nawet słyszeć o standaryzacji, uważając zapewne, że najdogodniejszym jest dla nich eksportowanie wszelkiego rodzaju mieszaniny dobrych gatunków lnu z odpadkami.

Obecnie, po kilkuletniej wytężonej pracy Towarzystwa Lniarskiego, Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczałnej i Komisji Standaryzacji Lnu i Konopi, czytamy w prasie liczne komunikaty organizacyj handlowych o postępach dokonanych przez nie prac w dziedzinie standaryzacji włókna lnianego, o dążeniu do uporządkowania obrotu wewnętrznego lnem, jakoteż o wyjazdach zagranicę oficjalnych reprezentantów handlu dla uregulowania eksportu lniarskiego.

Należy tylko serdecznie się cieszyć z tak znacznej ewolucji poglądów przedstawicieli handlu w dziedzinie lniarstwa.

Konkretnie wnioski z tego, co zostało wyżej powiedziane, są następujące:

1) Dla zapewnienia zbytu krajowego lnu winno być wprowadzone cło przywozowe na jutę w wysokości 25 zł. za 100 kg, zaś cło na bawełnę winno być podwyższone do 20 zł. za 100 kg importowanej przez Gdynię bawełny.

2) Bezetłowe kontyngenty importu juty winny być stopniowo zupełnie zniesione.

3) Sól i cukier powinny być pakowane wyłącznie w worki lniane i konopne, przynajmniej jeśli chodzi o konsumcję wewnątrz kraju.

4) Przemysł olejarski i mydlarski powinien stopniowo powiększać przerób surowców krajowych, ograniczając do minimum zapotrzebowanie na surowce egzotyczne.

5) W obrotach włóknom lniannym z zagranicą koniecznym jest powierzenie kontroli jakości włókna eksportowanego Komisji dla standaryzacji lnu i konopi, jako instytucji posiadającej do tego największe kwalifikacje fachowe i niezbędny autorytet oraz grupującej przedstawicieli zainteresowanych stron, a więc rolnictwa, handlu, przemysłu i nauki.

Lniarstwo w Litwie

Uprawa lnu w Litwie, podobnie jak i w Polsce, znana jest od dawnych czasów.

W produkcji światowej włókna lnianego Litwa pod względem wielkości obszaru pod uprawą lnu zajmuje (po Rosji Sowieckiej i Polsce) trzecie miejsce. W Rosji Sowieckiej areal pod lnem wynosi 3.150 tys. ha, w Polsce — 123.800 ha, w Litwie przeciętnie — 70 tys. ha, a w roku 1928 wynosił 95 tys. ha.

Areal pod lnem w Litwie stanowił w stosunku do całego obszaru ziemi ornej (2,5 milj. ha) w roku rekordowym 1928 — 3,8%, a w r. 1932 (w roku największej depresji) — 1%. W odniesieniu do całego obszaru gruntów ornych stosunek ten przedstawiał się następująco: w roku 1928 — 2,4%, w r. 1932 — 1,1%. W Polsce natomiast procent arealu pod lnem w stosunku do ogólnej powierzchni uprawnej waha się od 0,56 do 0,69.

Według ostatniego powszechnego spisu w r. 1930 obszar pod uprawą lnu i konopi w poszczególnych okręgach, oraz stosunek procentowy do obszaru objętego spisem i do gruntów ornych, ilustruje następujące zestawienie:

Powiat	Obszar objęty spisem w ha	Ziemi ornej w ha	Ziemi ornej w %	Obszar pod uprawą lnu i konopi w ha	% całego obsz.	% ziemi ornej
Olita	218.573	138.885	63,54	3.280	1,05	2,37
Birze	222.608	144.923	64,24	9.046	4,07	6,24
Kowno	191.101	113.021	59,14	2.112	1,11	1,87
Kiejdany . .	197.466	116.434	58,96	2.153	1,09	1,85
Kretynga . .	207.383	101.270	48,83	2.154	1,04	2,13
Marjampol .	152.767	109.340	71,57	2.686	1,76	2,45
Możejki . .	159.856	99.290	62,11	3.023	1,89	3,04
Poniewież .	349.358	187.695	53,73	7.929	2,27	4,22
Rosienie . .	250.222	134.432	53,72	3.134	1,25	2,33
Rakiszkki . .	184.137	106.996	58,11	5.351	2,91	5,00
Sejny	90.064	54.645	60,67	1.101	1,22	2,01
Szaki	130.896	92.660	70,79	3.008	2,30	3,25
Szawle . . .	476.284	295.934	62,14	15.402	3,23	5,20
Taurogi . . .	249.665	113.771	45,57	2.666	1,07	2,34
Telsze . . .	202.114	90.244	44,65	3.016	1,49	3,34
Troki	149.468	95.629	63,98	2.138	1,43	2,24
Wilkomierz .	248.310	146.290	58,91	3.022	1,22	2,07
Uciana . . .	235.401	132.091	56,11	4.652	1,98	3,52
Wylkowyszki	121.757	91.054	74,78	1.677	1,38	1,84
Pojeziory . .	97.266	50.660	52,08	835	0,86	1,65
Kłajpeda . .	65.237	37.728	57,83	68	0,10	0,18
Polgiegie . .	68.428	33.397	48,81	50	0,07	0,15
Szylutė . . .	47.154	19.566	41,49	27	0,06	0,14
Razem . . .	4.315.515	2.505.955	58,07	81.758	1,89	3,26

Z zestawienia wynika, że najwięcej uprawia się lnu i konopi w powiatach: Szawle, Rakiszki, Kretynga, Birze i Poniewież, to jest w okręgach północnych, gdzie obszar ten wynosi w stosunku do ziemi ornej od 5% do 6%, a w ostatnich latach — ponad 10%. Najmniej uprawia się lnu i konopi w powiatach kłajpedzkim i kowieńskim; stosunek arealu pod lnem wynosi w odniesieniu do gruntów ornych od 0,14% do 2%.

W całej Litwie było zasianych lnem i konopiami 81 tys. ha, czyli 1,89% w stosunku do obszaru objętego spisem. Średnio z jednego ha uzyskuje się przeciętnie 4,5 q siemienia i 4,2 q włókna lnianego.

W poszczególnych latach w Litwie uzyskano następujące ilości nasienia i włókna lnianego w tonnach:

R o k	Zasiano lnem ha	Uzyskano tonn	
		nasienia	włókna lnianego
1909/13	55.200	24.840	25.668
1923	52.100	26.830	30.220
1924	61.500	33.850	32.600
1925	76.000	39.900	38.760
1926	81.000	39.980	38.380
1927	84.000	35.700	33.565
1928	95.000	23.405	34.605
1929	86.000	43.640	33.980
1930	81.000	38.840	28.960
1931	56.000	25.487	21.150
1932	42.000	15.890	14.262
1933	54.000	20.900	18.130
1934	60.000	25.770	21.680
1935	92.060	39.085	35.917
Razem w okresie 1923/34 r. . . .	975.860	431.117	407.877
Średnio rocznie . .	69.704	31.008	29.134

W przeciągu 14-tu lat uzyskano w Litwie 431.117 tonn siemienia i 407.877 tonn włókna lnianego. Jak widać z podanego zestawienia, z każdym rokiem uprawiano coraz więcej lnu, i w r. 1928, który jest uważany za rok przełomowy, pod uprawą lnu było 95 tys. ha, następnie bowiem, wskutek spadku cen na włókno i siemię lniane na rynkach europejskich, produkcja zaczęła się kurczyć

i w roku 1932 pod uprawą lnu było tylko 42.000 ha, t. j. mniej niż w latach przedwojennych (55.200 ha). Począwszy od r. 1932 widzimy zwrot na lepsze: obszar pod uprawą lnu zaczyna się zwiększać, nie osiągając dotąd poziomu z r. 1928, gdyż obszar ten w r. 1935 wynosił 92 tys. ha. (w r. 1928 było 95 tys. ha), jednakże jest to już znaczna poprawa w dziedzinie lniarstwa. To samo zjawisko możemy zauważyć w ostatnich latach i w Polsce. W porównaniu z Litwą poprawa ta przedstawia się następująco:

Zbiory lnu w tonnach.

Rok	Powierzchnia uprawy lnu w ha		Uzyskano tonn nasienia		Uzyskano tonn włókna	
	Litwa	Polska	Litwa	Polska	Litwa	Polska
1930	81.000	115.509	38.840	59.311	28.960	44.134
1931	56.000	102.059	25.487	49.141	21.150	34.297
1932	42.000	93.678	15.890	41.671	14.262	25.597
1933	54.000	95.017	20.900	45.060	18.130	26.619
1934	60.000	106.162	25.770	55.362	21.680	30.818

Podział kraju na rejony i oznaczenie gatunków lnu.

W Litwie cały kraj podzielony został na rejony produkcyjne, moczeńcowe i słańcowe. Litwa posiada dwa rejony moczeńcowe: 1) północny, obejmujący okolice Szawel, Poniewieża, Birż i Rakiszek, 2) kłajpedzki oraz jeden rejon słańcowy, który obejmuje słańce z całej Litwy. Pakuły i wyczeski chłopskie są dzielone na dwa rejony:

- 1) Kowno — Preny — Marjampol,
- 2) Jurborg — Rosienie — Taurogi.

W Litwie włókno lniane w poszczególnych rejonach sortuje się niejednokowo. Len czesany, pakuły i wyczeski oraz targaniec mają też swoje gatunki i są inaczej oznaczane, niż włókno lniane.

Moczeńce w rejonie Litwy północnej sortuje się na 7 gatunków i oznacza się je podobnie jak i w Polsce (gat. O—R, gat. I—ZK, gat. II—SPK, gat. III—PK, gat. IV—K, gat. V—W i gat. VI—literą D), z tą jedynie różnicą, że polskie lny mają tylko 5 gatunków. Nieznanem natomiast zjawiskiem w Polsce jest wyróżnianie lnów miękko-włóknistych, co stosuje się w Litwie; przy oznaczaniu takiego włókna lnianego przed literami i po literach, oznaczających gatunek włókna, stawia się gwiazdki.

W rejonie kłajpedzkim moczeńce dzieli się na 5 gatunków i oznacza się je w sposób następujący:

Najwyższy gat. 0	Pik
Gat. I	Kron
II	4 Band FB
III	NB NB
IV	3 Band DB

Słańce w Litwie sortuje się na 5 gatunków i oznacza się je następująco:

Najwyższy gat. 0	SO
Gat. I	SI
II	SII
III	SIII
IV	SIV

Tak zwane pakuły i wyczeski chłopskie z rejonu Kowno — Preny — Marjampol sortuje się i oznacza:

Najwyższy gat. 0	SPS 0
Gat. I	SPS I
II	SPS II
III	SPS III
IV	SPS IV

W rejonie Jurbork — Rosienie — Taurogi pakuły chłopskie, wyczeski oraz we wszystkich innych rejonach pakuły sortuje się na następujące gatunki oraz oznacza się je literami:

Słańce:		Moczeńce:	
Gat. 0	PS 0;	Gat. 0	PM 0
I	PS I;	I	PM I
II	PS II;	II	PM II
III	PS III;	III	PM III
IV	PS IV;	IV	PM IV

Len czesany, moczony, we wszystkich rejonach sortuje się na 2 gatunki:

Gat. I oznacza się —	MŚ I
II	— MŚ II

Len czesany, słany, sortuje się również na 2 gatunki:

Gat. I	SŚ I
II	SŚ II

Targaniec sortuje się we wszystkich rejonach jednakowo. Przy oznaczaniu gatunku targańca moczeńcowego stawia się, podobnie jak i przy innych lnach moczeńcowych, literę M (=mirkyti), przy słańcowym — S (=sausklotis); przyczem w targańcach brak gatunku „O“, i za najlepszy uważa się gat. „I“.

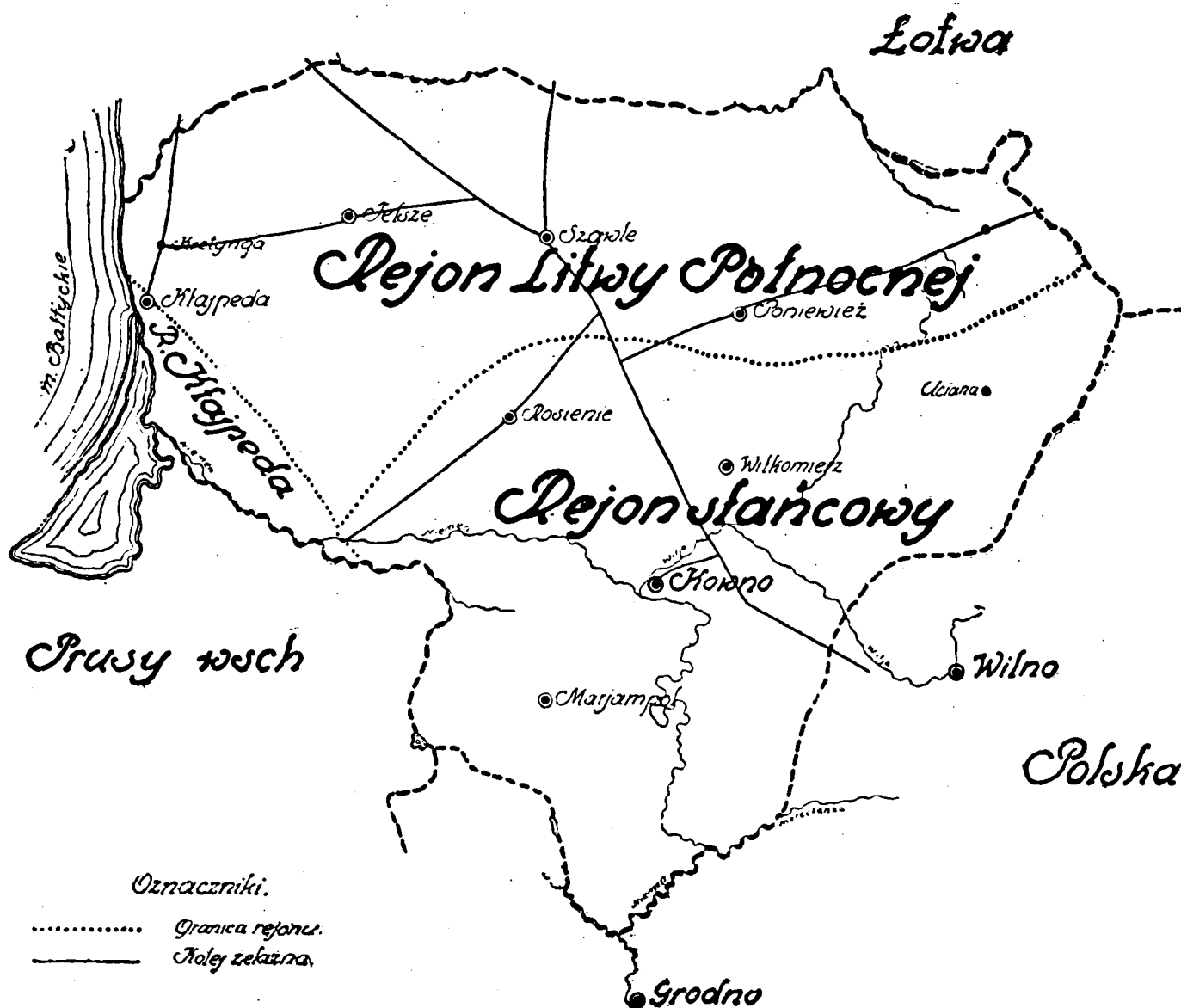
Gat. I mocz. oznacza się:	RM 0
II	RM I
III	RM II
IV	RM III

Słańcowy targaniec oznaczany jest:

Gat. I	RS 0
II	RS I
III	RS II
IV	S II

Wytrzepki i odpadki lnu nie podlegają sortowaniu.

MAPA LITWY

Organizacja skupu włókna lnianego i pakul.

Do końca 1934 roku skup i eksport lnu nie był należycie zorganizowany. Włókno lniane lub pakuły wywożone zagranicę nie miały nawet własnej marki handlowej. Wywożono je przeważnie za pośrednictwem kupców zagranicznych, którzy nadawali lnom litewskim znak handlowy swego kraju. Przeważnie jednak włókno lniane i pakuły wywożono na rynki zagraniczne pod łotewską marką handlową.

Dla przeróbki i skupu lnu wewnątrz kraju próbowano tworzyć zrzeszenia rolników na zasadach spółdzielczych, jak np. w Janiszkach, Birzach, następnie w Kiełmach i Władysławowie. Wymienione zrzeszenia za wyprawę lnu nie pobierały żadnej opłaty, pokrywając koszty przeróbki sumą, uzyskaną za sprzedane wytrzepki lub moczo-

no i trzepano len za pewną opłatą, otrzymane wytrzepki zwracając ich właścicielom. Zrzeszenia te nie potrafiły jednakże należycie rozszerzyć swej działalności nawet w czasie dobrej konjunktury. W handlu zagranicznym włóknem lnianem nadal posługiwano się obcymi pośrednikami.

Celem uregulowania danej kwestji, jako też skupu lnu wewnątrz kraju, utworzono z początkiem 1935 roku cały szereg punktów skupu, kilka składów centralnych oraz powołano „Handlową Komisję Kontrolną Lnu i Pakułów”.

Skup lnu i handel zagraniczny lnem w Litwie reguluje Ministerstwo Finansów. Nadzór natomiast sprawuje Handlowa Komisja Kontrolna Lnu i Pakułów, utworzona przy Ministerstwie Finansów. W skład tej Komisji wchodzi: najwyższy kontroler i dwóch rewizorów-kontrolerów.

Handlowa Komisja Kontrolna Lnu i Pakuł rozłącza ogólny nadzór nad skupem i eksportem lnu i pakuł, wydaje zaświadczenia wywozowe na len, przeznaczony do eksportu, czuwa nad ustalaniem standartów, wydaje zezwolenia na otwarcie nowych punktów skupu, oraz jest najwyższą instancją rozjemczą w razie konfliktu, powstałego pomiędzy kupującym a sprzedającym, lub kontrolerem a eksporterem (w centralnym składzie), co do gatunku włókna lnianego lub pakuł. Zasadniczo w zatargach, powstałych między kupującym a sprzedającym co do gatunku lnu, rozstrzyga kontroler, a w razie odwołania się od niego ostateczną decyzję wydaje Handlowa Komisja Kontrolna Lnu i Pakuł.

Słomę, włókno lniane oraz pakuły rolnicy dostarczają do punktów skupu w swoich rejonach. Przyjmowanie lnu w punktach skupu odbywa się w sposób, ustalony specjalnymi przepisami. Dostarczony len sortuje brakarz-specjalista.

Pewna ilość punktów skupu ma swego eksportera i skład centralny, do którego dostarczają przyjęty len, gdzie przesortowuje się go nanowo. Po przesortowaniu obowiązują gatunki oznaczone przez brakarzy ze składu centralnego. W wypadku, gdy w zakupie gatunki lnu lub pakuł określone zostały za wysoko, wynikłą stratę na skutek obniżenia gatunku w centralnym składzie ponosi kierownictwo zakupu lnu i pakuł. O ile w centralnym składzie okaże się, że pewna partja lnu waży mniej, niż zostało przez kierownictwo punktu podane, różnicę pokrywa również punkt zakupu lnu i pakuł po średniej cenie danej partji. Pewne wahania w wadze są dopuszczalne; za braki w wadze przekraczające 0.5% przy lnach trzepanych i pakulach, 2% przy lnach nietrzepanych i 3% przy słomie lnianej — przysługuje dopłata.

Punkty skupu lnu i pakuł mogą utrzymywać osoby lub organizacje, posiadające odpowiednie zezwolenie Ministerstwa Finansów. Na zakup lnu i pakuł zezwolenie udziela się tylko tym osobom, które:

- 1) posiadają skład, w którym swobodnie można jednocześnie przesortować i załadować 20 tonn lnu;
 - 2) mają odpowiedniego brakarza-specjalistę;
 - 3) mają odpowiedniego rachmistrza oraz
 - 4) zobowiązują się przy kupnie włókna lnianego i pakuł prowadzić przepisowo rozrachunki, i na zabezpieczenie tegoż złożyć w Ministerstwie Finansów kaucję w sumie litów 3.000. — (1 lit = zł 0.80)
- Zasadniczo w Litwie punkty skupu podlegają osobom fizycznym lub prawnym, trudniącym się eksportem lnu zagranicę. Dlatego też w stosunku do nich stawiane są takie same wymagania, jak i dla tych osób fizycznych lub prawnych, które utrzymują punkty skupu.

Zezwolenia mają ważność do końca roku operacyjnego, jednakże tym osobom, które nie przestrzegały przepisów, zezwolenia mogą być cofnięte

wcześniej (rok operacyjny liczy się od dnia 1-go października do dnia 30-go września).

Zakłady przeróbki lnu, jak przędzalnie, tkalnie i t. p., aby uzyskać prawo na zakup lnu winny złożyć Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakuł zobowiązanie, że będą: 1) prowadzić przepisowo obowiązujące rozrachunki, oraz 2) przy skupie włókna lnianego i pakuł przestrzegać będą norm standaryzacyjnych.

Punkty skupują len po cenach ustalonych, według cen na rynkach europejskich i podanych przez eksportera danego rejonu. Cenniki winny być wywieszane w miejscu skupu na widocznym miejscu, zmiana ceny obowiązuje tylko w tym wypadku, o ile została podana przed rozpoczęciem skupu lnu.

Oznaczanie gatunków winno nastąpić przed odważeniem i przyjęciem lnu. Sortowanie odbywa się w obecności właściciela. Dostarczone włókno lniane winno być powiązane w wiązki o wadze do 8 kg każda. W każdej wiązce włókno musi być jednolite co do jakości i długości, o jednym kolorze, dobrze i równo wytrzepane, bez zafalszowania, główki muszą być miękkie i niespakulone. Włókno lniane, nie odpowiadające powyższym wymaganiom, może być nieprzyjęte i zwrócone właścicielowi spowrotem, celem doprowadzenia go do należytego stanu.

W czasie przyjęcia włókna lnianego lub pakuł wystawia się wykaz przyjętej partji z trzema odpisami. W wykazie tym podaje się: datę przyjęcia włókna lub pakuł, imię i nazwisko sprzedawcy, miejsce jego zamieszkania, wagę, gatunek włókna lnianego lub pakuł, cenę i należność. Wykaz-oryginał wręcza się sprzedawcy, jeden odpis zostaje w punkcie skupu, drugi — odsyła się swemu eksporterowi, a trzeci przeznaczony jest dla Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakuł. Odpisy wykazów, przeznaczone dla Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakuł układa się według liczby porządkowej, gatunku, następnie sumuje się kwoty wypłacane za poszczególne partje lnu i odsyła się je 15-go i 30-go każdego miesiąca. W wypadku, jeśli sprzedawcy wypłacono za dostarczony len mniej niż się należało, następuje dopłata. Należność wypłaca się sprzedającemu zaraz po przyjęciu towaru.

Len ubezpiecza się po cenie wypłaconej sprzedawcy, dodając do niej jeszcze 10% danej sumy.

W punkcie skupu prowadzi się księgę, w której po stronie „winien“ wpisuje się wszystkie wykazy (ilość skupionego lnu, cenę i ogólną sumę), a po stronie „ma“ — wszystkie dowody, wydane na towar przyjęty przez centralny skład lnu i pakuł.

Przyjmowanie lnu w punktach skupu w każdej chwili kontrolować mogą: eksporter (lub jego pełnomocnik), do którego należy dany punkt, członkowie Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakuł (kontrolerzy) i agronomowie, upoważnieni przez Ministra Rolnictwa.

Na wywóz lnu zagranicę zezwolenia udziela Ministerstwo Finansów. Zezwolenie takie mogą uzyskać tylko ci, którzy:

1) posiadają składy, w których swobodnie można jednorazowo załadować i przesortować 1000 tonn włókna lnianego i pakul;

2) mają dostateczne środki na zakup tej ilości towaru;

3) mają dostateczną ilość punktów skupu lnu i pakul;

4) zobowiążą się przy kupnie i eksporcie włókna lnianego, względnie pakul, prowadzić przepisowo i w ustalonym porządku rozrachunki.

Zakładom, przerabiającym len na eksport, ale nie trudniącym się czynnościami eksportowymi, stawia się te same wymagania, co eksporterom, tylko z tą różnicą, że ładowność ich składów winna równać się takiej ilości towaru, która może być wyprodukowana przez dany zakład w ciągu 2-ech miesięcy, a kapitał obrotowy nie może być mniejszy od wartości tej ilości towaru.

W roku 1934 w Litwie było 9 eksporterów, trzech z nich, obok włókna lnianego i pakul, skupowało również len międłony, którego wyprawa odbywała się w ich własnych zakładach. Punktów skupu było 60, wszystkie prawie znajdowały się w rękach prywatnych. W następnym roku (1935) ilość eksporterów zmniejszyła się. Składów centralnych było 5, które znajdowały się w większych ośrodkach handlowych (2 w Szawlach oraz po jednym w Kownie, Poniewieżu i Kłajpedzie). Zmniejszenie się ilości firm eksportowych należy uważać za zjawisko dodatnie, gdyż przedtem, jak na stosunki litewskie, było ich za dużo. Byli to przeważnie kupcy drobni, z małym kapitałem zakładowym, nie mogący się obejść w handlu zagranicznym bez obcych pośredników handlowych. W roku 1935 punktów skupu było 106, co wskazuje na więcej wzmoczoną i szerszą działalność handlową eksporterów, którzy na rynkach europejskich mieli własnych przedstawicieli handlowych i nie posługiwali się już drogim pośrednictwem obcym. Wśród istniejących w kraju punktów skupu, 42 należały do Centralnej Organizacji Spółdzielczej handlu płodami rolniczymi, zwanej „Lietukis“.

Przez eksporterów, skupujących len za pośrednictwem punktów skupu, eksportem włókna lnianego, trudniły się również większe zakłady przeróbki lnu.

Sposoby ustalania standartów włókna lnianego i pakul.

Normy standaryzacyjne włókna lnianego i pakul ustala się w Litwie dla poszczególnych rejonów co roku. Standarty ustala Komisja, do której wchodzi: najwyższy kontroler handlowy lnu i pakul, przedstawiciel Izby Rolniczej (Žemes Ukio Rumai), dwaj przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej, oraz przedstawiciele eksporterów i przynajmniej jeden kontroler. Włókna oraz

pakul dla ustalenia norm standaryzacyjnych dostarczają eksporterzy w ilościach nie mniejszych niż po 1000 kg każdego gatunku. Prace standaryzacyjne odbywają się w początku każdego sezonu, nie później jednak niż do dnia 1 grudnia i polegają przede wszystkim na ustaleniu tak zwanych próbek standartowych. Próbkę tę ustala się każdego roku, uwzględniając urodzaj, oraz wymagania na rynkach zagranicznych w danym roku. Standarty więc w Litwie były uzależnione od przejściowych tendencji rynkowych oraz wymagań, stawianych przez kupców z fabrycznych zakładów lnarskich zagranicą. Obecnie zaczęto ustalać standarty według wyczesu. Podobnie jak i w Polsce określa się najniższy procent uzyskanego lnu czesanego z danego gatunku włókna, oraz najwyższy procent odpadków. Poza tem wielką uwagę zwraca się na miękkość, maślistość, kolor, długość i moc włókna.

Po ustaleniu standartu, z każdego rejonu lnu i pakul, pobiera się po 2 standartowe próbki, nie mniejsze niż po 60 kg każda. Jedną z nich, po zbelowaniu i zaopatrzeniu w odpowiednie plomby przez Handlową Komisję Kontrolną Lnu i Pakul, pozostaje nietknięta i otwiera się ją zasadniczo tylko po ustaleniu nowych norm standaryzacyjnych w następnym sezonie. Drugiej takiej samej próbki nie beluje się, lecz poszczególne jej wiązki zaopatruje się odpowiednimi plombami. Wiazki te (o wadze po 3—6 kg) mają służyć jako wzory dla wszystkich innych partij lnu w okresie danego sezonu. Podobnie postępuje się i z pakulami. Wzory standartowe w ciągu całego sezonu winny się znajdować przy Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakul, w każdym rejonie produkcyjnym, w punktach skupu, u eksporterów i u odpowiednich agronomów rejonowych. Poza tem na żądanie Handlowej Komisji Kontrolnej Lnu i Pakul wzory mogą znajdować się i w innych miejscach.

Przepisy, regulujące handel oraz eksport włókna lnianego i pakul.

W pierwszych latach niepodległości państwa litewskiego wywóz lnu zagranicę nie był skrepowany żadnymi przepisami, nie było ustalonych żadnych norm, którym powinien odpowiadać len przeznaczony na eksport. Eksportować mógł każdy, kto tylko chciał. Dlatego też sprawa eksportu lnu, prowadzona chaotycznie, przynosiła rolnictwu znaczne straty, ze względu na niskie ceny uzyskiwane za len, wywożony przeważnie w stanie nieposortowanym.

W roku 1926 wprowadzono przepisy, na podstawie których len przeznaczony na eksport musiał podlegać przy wywozie kontroli, której zadaniem było zbadać, czy dana partja odpowiada wymaganiom tego rynku, na który ją się wywozi.

W roku 1928 przepisy, dotyczące eksportu lnu zagranicę, zostały uzupełnione. Obecnie obo-

wiązują przepisy, wydane z początkiem r. 1935, które w sposób szczegółowy określają sposób skupu lnu wewnątrz kraju, sposób ustalenia gatunków lnu, oraz sposób procedury kontrolnej, dokonywanej przy eksporcie lnu. Następnie przepisy te stawiają pewne wymagania dla osób lub organizacji, trudniących się eksportem, lub przeróbką lnu, jako też pewne minimum materiałne, któremu muszą dysponować eksporterzy. Punkt ten znacznie ogranicza ilość eksporterów, gdyż zezwala trudnić się eksportem tylko tym firmom, które materiałnie lepiej są uposażone, uzdrawiając tem samem samą kwestję eksportową. Normy, dotyczące skupu lnu wewnątrz kraju oraz przygotowanie włókna do eksportu, jako też sposób przeprowadzania kontroli przedstawiają się w ten sposób, iż na wywóz włókna lnianego lub pakul zagranicę udziela się zezwolenia tylko wtedy, gdy odpowiadają one następującym wymaganiom:

1) gatunki włókna lnianego lub pakul odpowiadają standartowi;

2) włókno zostało dobrze wytrzepane oraz mocno powiązane w wiązki dwoma sznurkami o średnicy do 1 cm, zrobionymi nie z niższego gatunku włókna niż K, SIII czy NB;

3) garście, znajdujące się w wiązkach, nie są szlucznie wydłużone ani spakulone;

4) wykazana waga odpowiada faktycznemu ciężarowi danej partji, przyczem nie jest szlucznie powiększona przez zawilgocenie lnu;

5) włókno, znajdujące się w poszczególnych belach jest jednego gatunku, nie jest sfałszowane przez napchanie pakul lub włókna gorszego, oraz dobrane według długości i koloru;

6) bele powiązane są trzema sznurkami o średnicy do 1,25 cm, lub drutem (o max. średnicy 4 mm);

7) bele owija się tkaniną. Bez opakowania zezwala się belować jedynie wytrzepki i odpadki;

8) bele niesprasowane nie mogą ważyć więcej niż po 80 kg, sprasowane zaś do 260 kg.

Każda bela winna być zaopatrzona w zawieszkę; na jednej jej stronie winien znajdować się napis: „len litewski“ lub „pakul litewskie“ w języku angielskim względnie w języku tego kraju, do którego dany towar się wywozi, oraz dokładny adres eksportera, a w rogach zawieszki na poprzek: na jednym rogu — rok zbioru lnu, w którym otrzymano dane włókno lub pakul, na drugim — znak handlowy; na odwrotnej stronie zawieszki wpisuje się nazwisko brakarza, oraz, ewentualnie, nazwisko agenta, lub firmę, za pośrednictwem której dana partja została sprzedana; poniżej umieszcza się handlowy znak towaru. Kartkę o identycznej treści wkłada się również do środka beli. I tylko po stwierdzeniu, że dana partja odpowiada wyżej podanym wyma-

ganiom, kontroler wydaje eksporterowi zaświadczenie wywozowe. Na zaświadczeniu tem zaznacza się: firmę eksportera, adres, skład przeznaczony do wywozu partji (ilość bel i ogólną wagę) oraz gatunki. W razie gdyby kontroler uznał, że dana partja nie odpowiada wszystkim wymaganiom, stawianym dla włókna, przeznaczonego na eksport, nie wydaje zaświadczenia wywozowego. O ile eksporter nie godzi się z tem i złoży na ręce kontrolera zażalenie, sprawę tę w przeciągu 48 godzin winna rozpatrzyć Komisja Kontrolna, w której skład wchodzi: najwyższy kontroler z Handlowej Komisji Kontrolnej oraz przedstawiciele Izby Rolniczej oraz Izby Przemysłowo-Handlowej. Przewodniczy najwyższy kontroler. Wyrok Komisji jest ostateczny. Jeżeli Komisja zażalenie na kontrolera uzna za niesłuszne, koszty rozprawy ponosi eksporter.

Przemysł lniany w Litwie.

W Litwie, podobnie jak i w innych państwach sąsiednich, jak w Polsce i Łotwie, sprawa przeróbki lnu, jako surowca krajowego, jest bardzo ważnym zagadnieniem. Dlatego już od pierwszych lat istnienia państwa litewskiego zaczęto zwracać uwagę na racjonalną wyprawę lnu oraz tkactwo.

W roku 1924 utworzono 21 punktów przeróbki lnu, a w następnym roku przybyło jeszcze 25 takich punktów. Ministerstwo Rolnictwa wydało na ten cel w r. 1924 — 220 tys. litów. Poza tem już w r. 1923 na poparcie przeróbki lnu rząd wyasygnował kilkanaście tysięcy litów. W roku 1935 wysokość udzielonych subsydjów wynosiła ponad 100 tys. litów. Rząd przychodzi z pomocą finansową przeważnie organizacjom rolniczym. W wymienionych latach istniały dwie organizacje rolnicze (producentów) „Lietuvos Ūkininkų Sąjunga“ (Organizacja Rolników Litewskich) i „Lietuvos Žemės Ūkio Kooperatyvu Sąjunga“ (Zrzeszenie Litewskich Kooperatyw Rolniczych). Były to pierwsze kroki w tworzeniu ośrodków przetwórczych lnu.

Poza wymienionymi punktami przeróbki lnu, cały szereg organizacji, zajmujących się podniesieniem uprawy roli oraz ulepszeniem nasion, m. in. opiekuje się lnem. Tu należy wymienić organizację spółdzielczą istniejącą pod nadzorem Izby Rolniczej (Žemes Ūkio Rūmai), która zaopatruje rolników w najlepsze odmiany nasienia lnianego jakoteż zajmuje się produkcją oraz eksportem zagranicę. Spółdzielnia ta zawiera z producentami umowy, na podstawie których rolnicy zobowiązują się przy uprawie lnu ściśle przestrzegać wskazówek spółdzielni, która daje im nasienie. Producenti, którzy zawarli umowę ze spółdzielnią, podlegają stałej kontroli agronomów. Następnie Spółdzielnia odkupuje część uzyskane-

go plonu (nasienia) i rozprowadza je wśród rolników. Akeja ta w latach 1930/33 przedstawiała się następująco:

Rok gospodarczy	Ilość członków	Zakontraktowano ha	Uzyskano nasienia w kg	Rozdział nasion		Do ilu miejscowości wysłano nasiona
				Oddano do dalsz. uprawy	Sprzedano	
1930/31	24	30	7.740	6.030	1.410	120
1931/32	33	90	17.000	5.220	11.780	310
1932/33	91	74	10.000	3.400	6.000	175

Poza tą spółdzielnią, której celem jest badanie i rozpowszechnianie wyłącznie nasienia lnianego, istnieje cały szereg kółek rolniczych, które zajmują się podniesieniem jakości nasion przez tworzenie pól doświadczalnych. Naukowem badaniem nasion, oraz wyszukiwaniem nowych, najlepiej dostosowanych do klimatu Litwy odmian, zajmuje się Akademia Rolnicza w Daugpiewie*). Prace te są prowadzone z wielkim powodzeniem, i obecnie w Litwie najwięcej są rozpowszechnione odmiany wyhodowane przez powyższą akademię, wśród których należy wyróżnić 2 odmiany: „Ilguneliai 841/5” i „Kondrataviciaus”, które obecnie w Litwie powszechnie są uprawiane.

Wyprawą lnu zajmują się również osoby prywatne, właściciele drobnych zakładów przeróbki lnu, zatrudniając zaledwie po kilka lub kilkanaście robotników. Podobnie jak i w Polsce, gdzie kupcy lniarscy utrzymują własne trzepakalnie, w których dotrzepują zakupione włókno lniane, a następnie dostarczają je już po cenach wyższych do większych zakładów. Trzepakalnie takie czynne są przeważnie tylko w czasie sezonu. Przeważnie jednak wyprawą lnu zajmują się sami producenci w sposób prymitywny, nie posługując się w tym celu żadnymi specjalnymi przyrządami. Dlatego też rząd, chcąc przyjąć z pomocą rolnictwu, przystąpił do tego w sposób najracjonalniejszy i najtańszy — popierając przeróbkę lnu w domu. Wyznaczono fundusze na wyszkolenie rolników, utrzymując cały szereg agronomów rejonowych, którzy udzielają rolnikom wskazówki, jak należy wykonywać czynności, związane z wyprawą lnu, aby uzyskać jak najlepsze włókno. Następnie organizowano w różnych miejscowościach wystawy lniarskie oraz wystawy przemysłu ludowego i organizowano kursy lniarskie. W okresie paru lat jakość produkowanego włókna znacznie się podniosła.

*) Zapoczątkował hodowlę lnu znany hodowca teoretyk i praktyk prof. Akademii Rolniczej w Daugpiewie — Rudziński, były profesor Moskiewskiej Akademii Rolniczej i założyciel Moskiewskiej Selekcyjnej Stacji.

W roku 1930 udzielono Związkowi Spółdzielczych Organizacji Rolniczych, zwanego „Lietukis”, znacznej subdyj dla zorganizowania większych zakładów przetwórczych lnu. W ten sposób powstało kilka większych ośrodków przeróbki lnu we Władysławowie, Kielmach, Birzach i Janiszkach. Przy tworzeniu tych ośrodków, zakład przeróbki lnu we Władysławowie otrzymał w formie subdyj 75% wszystkich kosztów w sumie 60 tys. litów. Punkt w Kielmach otrzymał 75% zwrotu kosztów urządzenia w sumie 30 tys. litów oraz 5.400 litów w postaci subdyj dodatkowego na utrzymanie specjalisty-kierownika. Działalność tych punktów przeróbki lnu w okresie 1930—1932 r. przedstawiała się następująco:

Nazwa punktu	Ilość dni pracy	Ilość zakupionej stomy lnianej		Przerobiono na włókno		Stosunek włókna długiego do pakul	Koszty przeróbki 1 kg włókna lnianego
		Niemoczonej w kg	Międlonej w kg	Uzysk. włókna długiego w kg	Pakul w kg		
1930 r.							
Birze . . .	196	286.575	300.000	7.029	266.477	1:37	0,26
Janiszki .	150	120.000	272.000	4.173	149.565	1:35	0,47
Kielmy . .	71	52.799	—	470	9.602	1:20	0,54
1931 r.							
Janiszki .	276	286.019	410.508	62.245	281.319	1:4,4	0,26
Władysławów	150	167.830	—	—	46.400	—	0,39
Kielmy . .	214	214.660	—	16.537	563	1:15	0,64
1932 r.							
Janiszki .	55	70.820	215.375	7.166	42.715	1:5,9	0,33
Władysławów	250	281.443	267.730	—	203.808	—	0,22
Kielmy . .		przerabiano przez rolników dostarczony surowiec		7.291	20.282	1:2,7	—

Mimo wysiłków, robionych w kierunku przecięcia przeróbki lnu przez organizacje spółdzielcze producentów, przeróbka lnu znajduje się jeszcze przeważnie w rękach prywatnych, a to na skutek tego, że brak było w tym kierunku specjalistów-organizatorów oraz z braku odpowiednich funduszy na potrzebne inwestycje. Rolnictwo zostało podczas wojny światowej bardzo zniszczone. Nie posiadano w dostatecznej ilości najniezbędniejszych zabudowań, jak domy mieszkalne, obory i t. d. Przedewszystkiem należało więc odbudować gospodarkę rolną, wskutek czego rolnicy się zadłużyli, słab i wynika ten brak środków na inwestycje dla celów przemysłowych. Odnosnie ilości punktów przeróbki lnu w poszczególnych latach, należy zaznaczyć, że ilość ich z roku na rok zmniejszała się, wzrastała natomiast ilość robotników, co ilustruje następujące zestawienie.

Według ilości zatrudnionych robotników punktów przeróbki lnu było:

Rodzaj zakładu	Do 4 robot.		Od 5 do 14 robot.		Od 15 do 49 robot.		Ponad 50 robot.		Razem	
	ilość przedsięb.	ilość robot.	ilość przedsięb.	ilość robot.	ilość przedsięb.	ilość robot.	ilość przedsięb.	ilość robot.	ilość przedsięb.	ilość robot.
1926 r.										
Wytwórnia sznurów lnianych	19	36	5	31	—	—	1	56	25	123
Przeróbka lnu	1	39	4	40	3	79	1	80	19	238
Razem . .	20	75	9	71	3	79	2	136	44	361
1928 r.										
Tkalnie lnu i przedziałnie	—	—	1	10	1	25	1	90	3	125
Przeróbka lnu	3	7	9	86	5	135	4	344	21	572
Razem . .	3	7	10	96	6	160	5	434	24	697

Rodzaj zakładu	Do 4 robot.		5—14 robot.		15—49 robot.		Ponad 50 rob.		Razem		Razem
	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	
1931 r.											
Przędzalnice lnu	—	—	1	5	1	44	3	322	5	371	3 108
Przeróbka lnu	—	—	1	10	5	119	3	345	9	474	13 690
Razem . .	—	—	2	15	6	163	6	667	14	845	16 798

Rodzaj zakładu	Do 4 robot.		5—14 robot.		15—49 robot.		Ponad 50 rob.		Razem		Razem
	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	
1933 r.											
Przędzalnice lnu	—	—	1	5	2	63	2	407	5	475	13 386
Przeróbka lnu	—	—	3	30	4	122	2	161	9	313	9 30
Razem . .	—	—	4	35	6	185	4	568	14	788	22 692

Według miejscowości, ilość prywatnych punktów wyprawy lnu przedstawia niżej podane zestawienie, które wykazuje, że najwięcej ich było w roku 1926, zaś pod względem zatrudnionych robotników — w roku 1933.

Nazwa miejscowości	1926 r.		1928 r.		1931 r.		1933 r.	
	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.	ilość przeds.	ilość robot.
Birze	1	30	1	24	3	147	3	196
Możejki	2	14	—	—	1	23	—	—
Poniewież	1	25	—	—	1	27	2	38
Szawle	9	107	—	—	3	345	2	161
Taurogi	2	22	—	—	—	—	—	—
Telsze	1	30	—	—	1	159	2	27
Uciana	1	3	—	—	—	—	1	10
Wyłkowyszki	1	6	—	—	—	—	—	—
Kowno	—	—	1	70	1	80	—	—
Marjampol	—	—	2	50	—	—	1	20
Rosienie	—	—	1	15	2	34	1	14
Kłajpeda	—	—	—	—	—	—	2	36
Kretynga	—	—	—	—	—	—	1	2
Szaki	—	—	—	—	—	—	1	39
Razem	18	237	6	159	12	715	16	543

Litwa, jako kraj wyłącznie rolniczy, posiada niski procent osób zatrudnionych w przemyśle. Przemysł włókienniczy pod względem wielkości produkcji i ilości zatrudnionych robotników zajmuje trzecie miejsce. Przemysł lniarski w stosunku do całego przemysłu włókienniczego zatrudnia robotników do 20%. Największym ośrodkiem przemysłu włókienniczego jest Kłajpeda. Niektóre zakłady włókiennicze zastosowały przy tkaniu mieszaninę lnu i wełny, biorąc na osnovę len, a na wątek wełnę.

Przeważnie zaś większe zakłady tkackie (jak Drobie, Litex, Trejus i inne) używają do wyrobu tkanin surowców zagranicznych (bawełnę, jute oraz wełnę), sprowadzając surowce z krajów zamorskich, nawet z Australji.

Pierwsze próby w dziedzinie tkactwa lniarskiego na większą skalę zostały podjęte przez Zakłady Kucziński-Pabegiński w Pługianach i Wariakais w Birzach.

Handel i eksport włókna lnianego, pakul i nasienia lnianego.

Eksport włókna i nasienia lnianego kształtował się w poszczególnych latach niejednolicie. Do roku 1928 daje się zauważyć stopniowy wzrost eksportu włókna i nasienia lnianego. Najwięcej wywieziono włókna i nasienia lnianego w roku 1927 i uzyskano 88,1 milj. litów, co stanowi 32,6% wartości całego eksportu litewskiego. W r. 1923 wywieziono zagranicę za 26 milj. litów, czyli 19,6% wartości całego eksportu. Począwszy od roku 1928, ilość wywożonego lnu zaczęła spadać naskutek obniżki cen na rynkach zagranicznych. W roku 1932 wywieziono zagranicę lnu tylko za 11,6 milj. litów, co stanowi 6,1% wartości całego eksportu. Jednakże należy zaznaczyć, że wartość uzyskiwana za wymienione włókno na skutek obniżki cen zmniejszona została w dwukrotnie większym stopniu niż ilość wywożonego lnu.

W liczbach absolutnych, obliczonych w ciągu lat 12-tu, według cen płaconych w danym okresie na rynkach europejskich, produkcja i eksport włókna i nasienia lnianego ilustruje następujące zestawienie:

Rok	Uzyskano milj. litów za eksport			Stosunek procentowy sumy uzyskanej z całego eksportu Litwy	Wartość zużytego lnu (obliczenie według ceny uzyskanej z eksportu)	Wartość lnu i siemienia wywiezionego zagranicę i zużytego w kraju
	nasienia w milj. litów	włókna lnianego	nasienia i włókna lnianego			
1923	13,0	13,0	26,0	18,6	43,3	69,3
1924	16,3	52,7	69,0	26,0	82,9	151,9
1925	17,4	48,3	65,7	26,1	100,9	166,6
1926	18,0	56,9	74,9	29,2	53,6	128,5
1927	18,5	66,6	85,1	32,6	33,9	119,0
1928	16,2	46,6	52,8	20,9	93,8	146,6
1929	23,8	32,1	55,9	17,0	87,1	143,0
1930	14,2	19,6	33,8	10,1	54,3	88,1
1931	5,4	9,1	14,5	5,3	22,8	37,3
1932	2,5	9,1	11,6	6,1	8,0	19,6
1933	2,0	7,2	9,2	5,7	17,9	21,1
1934	2,0	11,2	13,2	9,0	18,7	31,9
	139,13	372,4	511,7	—	617,2	1128,9
Średnio rocznie	11,6	31,0	42,6	17,3	51,4	94,0

Z zestawienia wynika, że w ciągu lat 12-tu włókna i nasienia lnianego wywieziono zagranicę za sumę 511,7 milj. litów, w kraju zaś spożyto na sumę lt. 617 milionów (suma ta została obliczona na podstawie cen uzyskanych za len wyeksportowany).

Widzimy więc, że spożycie wewnętrzne włókna i nasienia lnianego wynosi więcej, niż połowę całej produkcji. Litwa przeciętnie wywozi zagranicę włókna lnianego za 31 milj. lt., nasienia za 11,6 milj. lt., razem za 42,6 milj. lt. rocznie. Polska zaś zarówno włókna, jak i nasienia lnianego wywozi jeszcze mniej, zużywając większą część wewnątrz kraju i przerabiając we własnych zakładach włókno lniane na tkaniny, a nasienie na olej.

W roku 1930 Polska wywoziła 11,6 tys. tonn włókna lnianego za sumę 10,4 milj. złotych. Prędko wyprodukowano zaś we własnych przedsiębiorstwach 1400 tonn o wartości 7,5 milj. zł. Tkanin wyprodukowano 1000 tonn o wartości 12 milj. zł. W roku 1934 zaś wywieziono zagranicę 7 tys. tonn za sumę 5 milj. zł.

Począwszy od roku 1930 eksport lnu zarówno w Litwie jak i w Polsce naskutek spadku cen znacznie się skurczył. Ponieważ produkcja lnu stała się mniej opłacalną rolnicy litewscy zaczęli ograniczać uprawę lnu, przechodząc na gospodarkę hodowlaną. Za masło i produkty mięsne płacono na rynkach zagranicznych dobre ceny, przeważnie w Anglii (bekony), na skutek czego uprawa lnu zaczęła jakoby zanikać, nie odgrywając w handlu zagranicznym poważnej roli. Mimo to, lnarstwo w życiu gospodarczym Litwy nadal odgrywało poważną rolę. Jakkolwiek len handlowo utracił na znaczeniu, jednakże rolnicy nadal uprawiają go dla potrzeb własnych, pokrywając wszystkie swoje potrzeby ubraniowe i gospodarskie własnymi wyrobami.

W ostatnich latach daje się znowu zauważyć wzrost cen na włókno na rynkach zagranicznych. W roku ubiegłym za 1 kg włókna lnianego płacono 1 lit 90 centów (zł. 1 gr. 52), t. j. prawie tyle samo, co i w Polsce.

W eksporcie Litwy len zajmuje 5 miejsce, siemie lniane 4-te. Pierwsze miejsca zajmują wyroby mięsne oraz zwierzęta żywe, drugie — masło, trzecie — jaja. Wszystkie te produkty stanowią 75% całego eksportu Litwy. W eksporcie lnu największą pozycję stanowi włókno długie, pakule wynoszą około 20% ilości wywożonego lnu i 12% wartości. Wytrzępki stanowią zaledwie 1%. Wywóz konopi jest bardzo nikły, wynosi około 1/4 tys. tonn za średnio pół miliona litów.

W wywozie litewskiego lnu biorą udział następujące kraje: prawie połową całego wywiezionego lnu idzie do W. Brytanji, 1/3 część szła do Niemiec, obecnie jednak na skutek braku stosunków handlowych z tem państwem, wywóz do tego kraju całkiem ustał. Następnie len wywozi się do Belgii, Czechosłowacji, Francji i Szwecji.

W roku 1935 wyprodukowano w całym kraju włókna lnianego 35.917 tonn; w pierwszym półroczu wywieziono zagranicę 6.761.417 kg. w drugim — 2.770.448 kg.

Włókno długie w pierwszym półroczu stanowiło 62%, w drugim zaś — 67% całego eksportu lnianego; pakuły i wyczeski w 1-szem półroczu wynosiły 38%, w drugim — 33%.

Na poszczególne gatunki w eksporcie przypada w procentach:

Rejon Litwy Północnej (moczence)

R	—	6,3	%
ZK	—	27,2	„
SPK	—	34,7	„
K	—	10,2	„

Żmudź (łącznie z Kłajpedą):

Pik	—	0,0	%
Kron	—	38,4	„
4 Band	—	44,6	„
NB	—	14,9	„
3 Band	—	1,1	„

Rejon słańcowy:

S 0	—	25,6	%
S I	—	41,5	„
S II	—	22,4	„
S III	—	10,5	„

W eksporcie lnu coraz większego znaczenia nabiera Litewski Centralny Związek Spółdzielni Rolniczych „Lietukis“. W kampanji r. 1935/36 obroty handlowe lmem tej instytucji zwiększyły się dwukrotnie. Do dnia 1 marca 1936 roku „Lietukis“ zakupił od rolników przeszło 36 tys. centnarów włókna lnianego i wypłacił rolnikom ponad 2 milj. litów. W tym okresie wywiózł zagranicę 29 tysięcy centnarów włókna lnianego i pewną ilość pakuł.

JADWIGA CZARNOCKA

Z zagadnień hodowli i metod hodowlanych lnu

Z Wydziału Hodowli Roślin P. I. N. G. W. w Puławach

Len, roślina z prawieków znajdująca się w kulturze, wynaturzona do pewnego stopnia przez gęsty zasiew, zmuszona niejako przez człowieka do jednoździłowości, a tem samem do ograniczonej ilości torebek nasiennych, jest — w swoich tak zwanych odmianach — populacją mimo zasadniczej samopylności, a dla hodowcy bogatym i ciekawym materiałem niewyzyskanym dotychczas.

Wyczerpujących prac o lnie nie spotkałam, choć od kilku lat pilnie uważam, szukając ich w dostępnem mi piśmiennictwie światowem. Zapoznając się z tematem w materiale żywym, coraz lepiej rozumiem trudności i niespodzianki, jakie na swej drodze spotyka hodowla lnu i temu należy przypisać brak powiązanych w całość hodowlaną danych, mimo starożytności kultury sięgającej w tysiące lat przed naszą erą i rozpowszechnionej nieomal po całym świecie.

Wobec zainteresowania lmem okresu powojennego, będącego zarazem okresem rozwoju i pogłębienia nauk i wiedzy przyrodniczej, nie wątpimy, iż brak ten będzie usunięty na podstawie badań ścisłych, ale że temat jest rozległy — sądzimy, że każde uczciwe rozświetlenie mroków otaczających tę roślinę tak nam dobrze znaną, a obcą jednak, znajdzie miejsce swe w dorobku ogólnym.

Zdawałoby się, że zasadnicza samopylność lnu, sprzyja ustaleniu form przez hodowcę wybranych. Że, choć kwiaty lnu są odwiedzane przez owady, ale krótkie, wczesne godziny zakwitania i okwitania każdego kwiatka wątlej łodygi, przy

obciążeniu rosą — nie uspasabiają do wędrówek z jednej rośliny na drugą, ograniczając tem samem możliwość przeniesienia pyłku... Tymczasem praktyka wykazuje, iż większość roślin wybranych z pogłowia odmiany lnu, jest heterozygotyczna i przy wysiewie indywid. rozszczepia się na szereg form, z których znowuż każda wysiana osobno jeszcze przeważnie rozszczepia się dalej.

Prawdopodobnie starożytność kultury i stosowany przez wieki gęsty wysiew, zmuszający rośliny w lanie do ograniczenia kształtów, nie jest w możności usunięcia z nich cech dziedzicznych z prawieków zdobytych w długiej drodze, naśladanego przez człowieka kierunku, kształtującego budowę rośliny odpowiednio do jego potrzeb.

Najnowszy kierunek hodowlany związany z praktycznem wyzyskaniem wiadomości z dziedziny socjologii, ekologii, fizjologii, morfologii, anatomii i t. p. roślin, pozwala mniemać, iż najlepsze wyniki praktyczne dają kultury złożone z heterozygot posiadających możliwości przystosowań rozmaitych do środowiska klimatu i innych zjawisk i składników przyrody. Że różnorodność typów takiej społeczności roślinnej, jej zmienność dziedziczna sprawiają, iż w walce o byt — zwyciężają takie rośliny.

W kulturalnych warunkach upraw polowych „odmiana“ taka staje się wszechstronniejszą i obejmować może szersze rejony niż inne, bardziej „czystolinijne“, złożone w większości z homozygot, typów ustalonych, dostosowane do warunków określonych terenowo i klimatycznie.

Len, w swoich dziś istniejących „odmianach” jest chyba doskonałym poparciem tej tezy: będąc rośliną zasadniczo samopylną stał się społecznością heterozygot, dzięki wiekowej wędrówce przez najrozmaitsze warunki klimatyczne i agrolologiczne, przez które pędził ją człowiek, w określonych przez siebie granicach, zawsze tych samych swoich wymagań — włókna i ziarna.

Wszak studując ogólnoswiatowy dorobek w zakresie pochodzenia, użytkowania i hodowli lnu nie znajdujemy zdecydowanych rozstrzygnięć, ani co do materiału wyjściowego dziś przez nas uprawianego lnu *Linum usitatissimum*, ani co do jego odmian, będących wielkimi populacjami, znanymi w Niemczech pod nazwą: Pskowski, Pernawski, Rewelski, Niemeński, Królewiecki — od okolicy — albo znowu — od opakowania — *Tonnenlein*, *Sacklein* i t. p. We Francji znowuż *Lin de Pskoff*, *Lin de Riga*, *Lin Royal* itp., a u nas? Wielkolen Łolewski i — pochodne: Dziśnieński, Wołczyński, Brastawski.

Są lny amerykańskie, Zeelandzkie, Holenderskie, a wszędzie tam, gdzie włókno jest na planie pierwszym, idzie, o ile mi się zdaje, o typ posiadający największą ilość długich włókien elementarnych, t. j. o największy plon włókna z jednostki powierzchni. Heterozygotyczność dzisiejszych odmian — populacji i brak wyczerpujących badań i prac hodowlanych sprawiają ich szerokie rozpowszechnienie, a nie będzie żadnym *contradictio in adjecto*, twierdzenie, iż za pośrednictwem hodowli, hołdując nowym kierunkom, możemy dać rolnikowi poprawne populacje heterozygot osiągnięte na drodze wyboru osobników i ścisłych badań, z wyraźnie wytkniętym kierunkiem praktycznym. Wobec silnie rozwiniętego i rozwijającego się stale regionalizmu, pewne ograniczenie wszechstronności zasięgu odmiany może wykazać swoje dobre strony.

Zabierając się przed kilku laty do hodowli lnu, po za zainteresowaniami teoretycznymi, postawiłam sobie za zadanie wyhodowanie odmiany o sztywnej, cienkiej, równej łodydze z największą ilością najlepszego włókna, o niewielkiej, wypośredkowanej odpowiednio ilości torebek z pełną plennością 10 nasion, t. j. odmiany włóknistej nie olejnej, a wszechstronnej o tyle, że dostarczałaby prócz włókna ziarno w większej ilości. Sądziłam, że po paru latach pracy nad wyborem i ustaleniem typów, zapoznam się z metodami oznaczenia włókna i z pomocą odpowiedniej instalacyjki będę mogła przeprowadzać badania połączone teoretycznie i praktycznie.

To, co wymieniałam na wstępie, już jest zdobyczą kilkuletniej pracy, zaznajomienia się z rośliną, z piśmiennictwem z nią związanym, z pracowaniem i przemysleniem pewnego materiału hodowlanego. Sama praca hodowlana jest dopiero w zaczątku i musi być rozłożona na długie lata;

na tem miejscu chcę tylko opowiedzieć króciutko po jakiej linii jest prowadzona i jaką metodę szkółkową stosujemy.

Ogólną zasadą hodowlaną jest gromadzenie jaknajobfitszego materiału z najrozmaitszych stron i warunków przyrodniczych. W Wydziale Hodowli Roślin Instytutu Puławskiego tak się złożyło, że narazie trzeba było zakreślić liczne granice zamierzeniom hodowlanym, a nie chcąc się wyrzec zajmującego tematu przystosować go do możliwości t. j. operować ilością numerów otrzymanych z Mandżurji i kilku odmianami lnu krajowego, a różne okoliczności sprawiły, że zaraz w trzecim roku, głównym materiałem wyjściowym okazał się „Dziśnieński”, otrzymany z Towarzystwa Lniarskiego w 1928 roku. Iluzja co do łatwości szybkiego uzyskania czystych linii i stworzenia z nich dla praktyki poprawnej odmiany, rozśniała się bardzo prędko. Wyborne typy idealne, rozszczepiały się. Jednotorebkowa roślina dawała w potomstwie cały szereg form, do bardzo rozgałęzionych, o grubej łodydze włącznie. Forma rozgałęziona, którą należało uważać za recesyw, rozszczepiała się dalej bez możliwości ujęcia w liczbowe dane, tak że należało zapomnieć o tem, że się ma do czynienia z rośliną samopylną, a podchodzić do zagadnienia z różnych stron, nie zaprzestając drogi wyboru, którą prowadzimy w następujący sposób. — Plon rośliny wybranej i zbadanej możliwie najdokładniej, wysadzamy w zwykłej doniczce glinianej w odstępach mniej więcej 1 cm. Wazonów wkopujemy do ziemi i osadzamy gorczycą, ze względu na podwiązanie, ocienienie i stworzenie możliwie najnormalniejszych warunków. Przy plonie 10-ciu nasion z wyboru jednotorebkowej rośliny, wazonów pozostają wkopane aż do zbioru, przy większej ilości nasion, w okresie pełnego rozwoju roślin, wyjmujemy z ziemi wazonów, odrzucamy je, i do otworów, w te same miejsca, wsadzamy z powrotem wazonów — bez wazonów, gdyż ziemia umocowana korzeniami lnu, zachowuje kształt wazonu. Przedtem wzruszamy lekko ziemię u spodu otworów dla ułatwienia czerpania z niej włókniom. Oczywiście, przez cały okres wegetacyjny robia się obserwacje potrzebne przy dalszem opracowywaniu materiału, który — zależnie od plusów lub minusów odrzuca się, albo przechodzi do dalszych badań, rozmaicie podzielonych.

W trzecim roku, przenosimy rozmnożony materiał na poletka szerokości metrowej i wysadzamy go „pod deskę” t. j. w otwórki poznaczone w rzędy, za pomocą ramy, na której są przybite łaty drewniane co 8 cm (w tym roku zmieniamy rozstaw co 5 cm) — oddalenie od siebie rzędów; w latach wyświdrowane otwórki co 20 cm. Kołkiem odpowiedniej długości dziurkuje się, a po wyznaczeniu sadi się co 1 cm ziarno. Daje to nam najrówniejsze wschody i najlepsze wyniki ogólne. Każdy numer obsadza się dookoła gorczycą. Taka ramka podtrzymuje rośliny i chroni przed wyłożeniem. Musi być

w czas ogławiania, a w razie zbyt bujnego rozrostu należy obłamać część rozgałęzień, z obawy przed zagłuszaniem lnu. Probowaliśmy dawać ramkę z lębini wąskolistnego. Trochę zapowoli rośnię, jeszcze powtarzamy próbę, ale zdaje się, że gorczyca jest odpowiedniejsza. Taką stosujemy technikę wysiewu. Obok próbujemy znaczenia w rzędy znacznikiem i siewu z rurki papierowej, odważając nasiona zgodnie z normami podanymi przez Berezec 3000 nasion na 1 m². Parokrotne klęski spowodowane przez ptaki i przez pchełkę ziemną, nie upoważniają do wypowiedzenia ostatecznego sądu co do sposobu wysiewu, zamało jeszcze stwierdzonego jako „najlepszy”. Sądząc z cech zewnętrznych kilku numerów uzyskanych przez indywidualną hodowlę i selekcję staranną, otrzymaliśmy w nich wyrównany, poprawny typ, zbliżony dożądanego, ze średnią plennością około 9 ziarn z torebki. Włókno dopiero się oznacza w pracowni L. C. S. D. w Wilnie, gdyż nie zdobyliśmy jeszcze umiejętności rozpoznawania i oznaczania go niestety. Natomiast plenność jest niewątpliwie cechą dziedziczącą się, co mieliśmy możność stwier-

dzić na materiale opracowanym. Len jest rośliną ogromnie zależną od całego szeregu czynników zewnętrznych takich, jak gleba, uprawa, nawożenie, stosunki wilgotności i t. p. Jedna i ta sama odmiana, jedna i ta sama wyselekcjonowana i rozmnożona forma tej odmiany, zależnie od roku i przebiegu pogody wyrasta, lub niewyrasta, zmienia niejako oblicze. I trzeba dobrych kilku lat, uważnych obserwacji i notowań, ażeby uchwycić przyczyny i móc je uznać za czynnik decydujący. Prawdopodobnie, w miarę postępu hodowli, uzyska się w tym względzie jakieś rozstrzygnięcie. Wiadomości o sposobie uprawy, nawożenia i pielęgnacji lnu, dając w ręce rolnika podstawy, nie zabezpieczają przed niepowodzeniem i zawodem, co często zniechęca tych, co nie są „uzwyczajeni”, do zasiewania lnu części swego pola. Len jako temat jest tak ciekawy i obszerny, że nieraz jeszcze zapagniemy wrócić do niego, żeby się podzielić zdobyczą swoją z czytelnikami Przeglądu.

4 III. 36 r. Puławy.

JANUSZ JAGMIN

Przyczynek do poznania włókna lnianego produkowanego w Polsce

CZĘŚĆ II

Wydajność lnu czesanego oraz straty przy czesaniu lnów trzepanych ze zbioru 1935 r. w Północnej Polsce*)

Wstęp.

Rozpoczęte w roku 1934 prace nad poznaniem włókna lnianego, produkowanego w Polsce, w roku 1935 znacznie posunęły się naprzód. Prace te szły w kierunku dalszych badań włókna zebranego w 1934 r. i opisanego w poprzedniej publikacji, oraz objęły włókno z nowego zbioru 1935 roku. Te ostatnie dały podstawę do opublikowania przez Komisję Standaryzacji Lnu i Konopi norm, obowiązujących w obrotach włóknem trzepanym, pochodzącym z północnej Polski.

Cały szereg przyczyn sprawił, iż w pracach badawczych nad włóknem, wysunęły się naprzód w porównaniu z włóknem, pochodzącym z innych rejonów Polski, lny, pochodzące z północnego rejonu produkcji. Wobec znacznie większego rozproszenia i większego zróżniczkowania uprawy i wyprawy

włókna, badania te są już znacznie trudniejsze, niż na północy, gdzie przyrodzone warunki stworzyły większe wyrównanie. Stąd też, podkreślając potrzebę ścisłych badań włókna z centralnej i południowej Polski, należy uznać za wskazane dokładne opracowanie w pierwszym rzędzie tych terenów, na których praca ludzka stworzyła na tle warunków agroklimatycznych większą jednolitość zarówno samej rośliny, jak też i włókna.

Dokładne przepracowanie włókna z północnej Polski musiało nastąpić w pierwszej linii z uwagi na charakter metodologiczny pierwszych prac nad polskim włóknem. Tak niezbędne do prac metodologicznych pewne wyrównanie materiału, mogliśmy otrzymać tylko z dużych maszyn lnu województw północnych.

Badania tegoroczne omówimy kolejno w szeregu rozdziałach, odrębnie traktując szereg zagadnień wobec ich różnorodnego znaczenia i przeznaczenia. Część materiałów zeszłorocznych posłużyła już do wydania obowiązujących na rok 1936

*) Część I tej publikacji wydana została przez T-wo Liniarskie w Wilnie w r. 1935.

oficjalnych norm włókna trzpanego. Materiały te z uwagi na metodę pracy, identyczną jak w r. 1934, ujmijmy podobnie, jak i w roku 1934 *), w oddzielnym rozdziale (1).

W roku zeszłym za podstawę do wyceny jakości technologicznej trzpanego włókna braliśmy wydajność lnu czesanego oraz procent odpadków przy czesaniu. Dwuletnia praca przekonała nas, że możliwem jest dalsze pogłębienie wyceny włókna. W rozdziale następnym (2) omówimy wycenę włókna z planu lat 1934 i 1935 z punktu widzenia procentu udziału w lnie czesanym lnu włokowego oraz przeprowadzimy próbę określenia zespołu technologicznych cech włókna przez wprowadzenie do wyceny pojęcia średniego numeru włókna trzpanego.

W rozdziale 3-cim zajmijmy się zestawieniem przeciętnych jakości włókna trzpanego dostarczanego przędzalni żyrdowskiej z terenów objętych pracą badawczą oraz porównaniem ich jakości z normami, które dotąd zostały wydane, lub też w wyniku naszych prac mogą być wydane.

W rozdziale 4-ym zajmijmy się omówieniem: prac metodycznych, których celem jest utrwalenie pojęć technicznego Nr. włókna trzpanego, prób ustalenia korelacji między wynikami czesania maszynowego i ręcznego. W tym rozdziale omówimy zachodzącą korelację między wyceną Nr. włókna u nas i w Niemieckim Instytucie Lniarskim w Żorach (Sorau). Badania fizycznych i innych własności włókna, (numer metryczny, moc), których liczbowe charakterystyki winny być gromadzone w ciągu szeregu lat, ułatwią nam bezwzględną charakterystykę włókna oraz dadzą materiał porównawczy do oceny względnej włókna.

W rozdziale 5-ym omówimy wyniki prac nad poznaniem jakości włókna krótkiego — wczesek, targanu oraz podamy opracowane na podstawie własności fizycznych tych włókien oraz ich wartości przędzalniczych propozycje odnosnie normalizacji jakości krótkich włókien.

Rozdział 1.

Wydajność lnu czesanego oraz straty przy czesaniu lnu trzpanych ze zbioru 1934 r. w północnej Polsce.

W roku 1935 w okresie od 1-go do 30 listopada, to znaczy w tym okresie, kiedy pojawiły się na rynku większe ilości włókna w głównych ośrodkach produkcji i handlu włókniem, Komisja Asortymentowa pobrała próby ogólnej wagi. 15.360 kg. Dokładne zestawienie punktów, gatun-

ków oraz ilości pobranego włókna z pięciu rejonów podano na tabeli Nr. 1. Podział na rejony założono jak i w roku ubiegłym: 3 słańcowe: 1) Horodziej, 2) Wołożyn, 3) Hoduciszki—Dokszyce i 2 moczeńcowe: 4) Traby i 5) Miory.

Tabl. 1.

Zestawienie ilościowe lnu trzpanego, zakupionego przez Komisję Standaryzacji na terenie pięciu rejonów w roku 1935/1936.

Nazwa lnu	Rejon	Miejsce po- brania prób	Gatunki lnu				Razem kg.
			.00* oraz .R*	.0* oraz .ZK*	.I* oraz .SPK*	.II* oraz .PK*	
L n y s ł a Ń c e	1	Horodziej . .	181	800	800	200	1.981
		Baranowicze.	200	600	600	400	1.800
		Razem .	381	1.400	1.400	600	3.781
	2	Oszmiana . .	—	400	400	200	1.000
		Smorgonie . .	—	400	400	325	1.125
		Gródek	—	185	400	395	980
		Wołożyn . . .	—	300	300	300	900
		Holszany . . .	—	402	400	202	1.004
		Iwje	—	600	802	178	1.580
		Nowogródek.	280	400	300	—	980
	Razem .	280	2.687	3.002	1.600	7.569	
	3	Dołżyce . .	—	400	400	—	800
		Głębokie . .	—	195	200	—	395
		Razem .	—	595	600	—	1.195
L n y m o c z o n e	4	Traby	123	203	192	—	518
		Razem .	123	203	192	—	518
	5	Miory	—	200	400	400	1.000
		Głębokie . .	—	200	200	—	400
		Dziśna	—	294	402	201	897
		Razem .	—	694	1.002	601	2.297
	O G Ó Ł E M .			784	5.579	6.196	2.801

Pobieranie typowych prób włókna trzpanego odbywało się w obecności przedstawicieli rolnictwa, detalicznego i hurtowego handlu. Pobrane próby przesłane zostały do czesania i dalszej wyceny do Zakładów Włókienniczych w Żyrardowie *), gdzie w obecności szerszej komisji, uzupełnionej fachowym personelem przędzalni, odbyło się powtórne sortowanie nadesłanych prób.

Szczegółowe zestawienie wyników powtórnego sortowania zostało załączone przy końcu publikacji. Poniżej przedstawiamy zestawienie przeciętnego procentu włókna, które, po powtórnym

*) Przyczynek do poznania włókna lniarskiego produkowanego w Polsce. Część I. Wydajność lnu czesanego oraz straty przy czesaniu lnu trzpanych ze zbioru 1934 r. w Północnej Polsce. Wilno, 1935 r.

*) W r. 1934 czesanie i wycena odbyły się w Międzyzdrojach i Czesalni Lnu w Bezdanach.

Zestawienie ilości zakupionego włókna oraz wyniku powtórnego przesortowania na sezon 1935/36 r.

1 Rejon Horodziej.

Tabl. 2.

Gatunek	Miejscowość	Zakupiono		Odrzucono jako niecharakterystyczne		Odeszło do gatunku niższego		Odeszło do gatunku wyższego		Zostawiono		Doszło z gatunku wyższego		Pozostało do czesania	
		kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%
„00“	Horodziej . . .	181	100,0	4	2,2	47	26,0	—	—	130	71,8	—	—	130	71,8
	Baranowicze . .	200	100,0	—	—	60	30,0	—	—	140	70,0	—	—	140	70,0
„0“			100,0		1,0		28,1		—		70,9		—		70,9
	Horodziej . . .	800	100,0	142	17,8	312	39,0	—	—	346	43,2	47	5,9	394	49,1
	Baranowicze . .	600	100,0	15	2,5	234	39,0	—	—	351	38,5	60	10,0	411	68,5
			100,0		11,2		39,0		—		49,8		7,6		57,4
„I“	Horodziej . . .	800	100,0	199	24,9	178	22,2	—	—	423	52,9	312	39,0	735	91,9
	Baranowicze . .	600	100,0	14	2,3	160	26,7	—	—	426	71,0	234	39,0	660	110,0
„II“			100,0		15,2		24,1		—		60,7		39,0		99,6
	Horodziej . . .	200	100,0	—	—	72	36,0	—	—	128	64,0	178	89,0	306	153,0
	Baranowicze . .	400	100,0	—	—	118	29,5	—	—	282	70,5	160	40,0	442	110,5
			100,0		—		31,7		—		68,3		56,3		124,7

sortowaniu, zostało pozostawione w danym gatunku w poszczególnych rejonach. Dla porównawczej charakterystyki podajemy obok analogiczne dane z roku ubiegłego.

Z powyższego zestawienia wynika, że % włókna, które w roku 1935 poszło do dalszej oceny, jest znacznie niższy, niż w roku 1934. Szczególnie duży % został usunięty z lnu, pochodzącego z rejonu Doksyce — Głębokie (O), bo aż 67,4%.

Co spowodowało zmniejszenie % włókna, odpowiadającego warunkom stawianym przez Komisję, czy wogóle lepsza jakość tegorocznego włókna oraz dążenie Komisji do utrzymania zeszłorocznych norm, czy też zaostreżenie wyceny — omówimy niżej.

Po przesortowaniu, len garściowano oraz przeprowadzono czesanie. Czesanie odbyło się na maszynie: „James Mackie“, automat. Pras 14. Uiglenie ostatniej prasy 30 igieł na 1". Podniesień 7,5 na minutę. Obrotów płacht 9 na minutę. Intersekcja wejściowa — 5 mm., wyjściowa + 4 mm., waga podwójnej garści $\pm$ 220 gr.

Lny słańce.

1. Rejon Horodziej.

Len czesany oraz wyczeski były natychmiast sortowane w/g numerów przez brakarza Zakładów Żyrardowskich. Przy lnie czesany wyodrębniono wątek i osnowę.

Zestawienie wydajności lnu czesanego oraz % strat podajemy poniżej po zgrupowaniu poszczególnych miejscowości odpowiednio do wymienionych wyżej 5 rejonów, podając jednocześnie dla porównania wyniki zeszłoroczne.

W rejonie horodziejskim, obejmującym powiat nieświeski, część baranowickiego i nowogródzkiego w roku 1935 pobrano próby w Horodzieju i Baranowiczach.

Otrzymane w tym roku wyniki jedynie nieznacznie ustępują wynikom z roku ubiegłego. Wyraźnie spadła wydajność lnu czesanego w gatunku „00“. Ilość odpadków w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła w gatunkach: „00“ i „0“.

Obniżyły procent wyczesów lny pochodzące z Baranowicz. Lny z Horodzieja naogół dały większy wyczes.

2. Rejon Wołożyn.

Celem scharakteryzowania włókna rejonu wołyńskiego, obejmującego powiaty oszmiański, mołodzieński, część wilejskiego, wołyńskiego, część lidzkiego i nowogródzkiego przeczesano próby pobrane w 7 punktach (w roku zeszłym w 6) z tem zastrzeżeniem, że w roku bieżącym nie pobrano prób z Lubczy, natomiast dodano dwa nowe punkty pobrania prób: Oszmianę i Nowogródek.

Wydajność lnu czesanego w roku bieżącym wypadła niższa, niż w roku zeszłym o 2,2% dla ga-

Zestawienie ilości zakupionego włókna oraz wyniku powtórnego przesortowania na sezon 1935/36 r.

2 Rejon Wołożyn.

Tabl. 3.

Gatunek	Miejscowość	Zakupiono		Odrzucono jako niecharakterystyczne		Odeszło do gatunku niższego		Odeszło do gatunku wyższego		Zostawiono		Doszło z gatunku wyższego		Pozostało do czesania	
		kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%
„00“	Nowogródek . . .	280	100,0	104	37,1	—	—	—	—	176	62,9	—	—	176	62,9
			100,0		37,1		—		—		62,9		—		62,9
„0“	Oszmiana . . .	400	100,0	202	50,5	—	—	—	—	198	49,5	—	—	198	49,5
	Smorgonie . . .	400	100,0	57	14,2	—	—	—	—	343	85,8	—	—	343	85,8
	Gródek . . .	185	100,0	70	37,8	—	—	—	—	115	62,2	—	—	115	62,2
	Wołożyn . . .	300	100,0	—	—	—	—	—	—	300	100,0	—	—	300	100,0
	Holszany . . .	402	100,0	11	2,7	39	9,7	—	—	352	87,6	—	—	352	87,6
	Iwje . . .	600	100,0	457	76,1	91	15,2	—	—	52	8,7	—	—	52	8,7
	Nowogródek . . .	400	100,0	51	12,8	132	33,0	—	—	217	54,2	—	—	217	54,1
„I“	Nowogródek . . .		100,0		31,6		9,7		—		58,7		—		58,7
		400	100,0	123	30,8	—	—	—	—	277	69,2	—	—	277	69,2
		400	100,0	20	5,0	14	3,5	—	—	366	91,5	—	—	336	91,5
		400	100,0	93	23,2	7	1,8	—	—	300	75,0	—	—	300	75,0
		300	100,0	—	—	—	—	—	—	300	100,0	—	—	300	100,0
		400	100,0	23	5,8	36	9,0	—	—	341	85,2	39	19,8	380	95,0
		802	100,0	578	72,1	20	2,5	—	—	204	25,4	91	11,3	295	36,8
„II“	Nowogródek . . .	300	100,0	11	3,7	84	28,0	—	—	205	68,3	132	44,0	337	112,3
			100,0		28,2		5,4		—		66,4		8,7		75,1
		200	100,0	21	10,5	—	—	—	—	179	89,5	—	—	170	89,5
		325	100,0	14	4,3	—	—	—	—	311	95,7	14	4,3	325	100,0
		395	100,0	76	19,2	—	—	—	—	319	80,8	7	1,8	326	82,5
		300	100,0	1	0,3	—	—	—	—	299	99,7	—	—	299	99,7
		202	100,0	16	7,9	—	—	—	—	186	92,1	36	17,8	222	109,9
„III“	Nowogródek . . .	178	100,0	64	36,0	12	6,7	—	—	102	57,3	20	11,2	122	68,5
		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	28,0	84	28,0
			100,0		12,0		0,8		—		87,2		10,1		97,3

Zestawienie ilości zakupionego włókna oraz wyniku powtórnego przesortowania na sezon 1935/36 r.

3 Rejon Hoduciszki-Dokszyce.

Tabl. 4.

Gatunek	Miejscowość	Zakupiono		Odrzucono jako niecharakterystyczne		Odeszło do gatunku niższego		Odeszło do gatunku wyższego		Zostawiono		Doszło z gatunku wyższego		Pozostało do czesania	
		kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%
„0“	Dokszyce . . .	400	100,0	186	46,5	105	26,3	—	—	109	27,2	—	—	109	27,2
	Głębokie . . .	195	100,0	110	56,4	—	—	—	—	85	43,6	—	—	85	43,6
„I“	Dokszyce . . .		100,0		49,8		17,6		—		32,6		—		32,6
		400	100,0	78	19,5	—	—	—	—	322	80,5	105	26,3	427	106,8
		200	100,0	75	37,5	—	—	—	—	125	62,5	—	—	125	62,5
			100,0		25,5		—		—		74,3		77,5		92,0

Zestawienie ilości zakupionego włókna oraz wyniku powtórnego przesortowania na sezon 1935/36 r.

4 Rejon Traby.

Tabl. 5.

Gatunek	Miejscowość	Zakupiono		Odrzucono jako niecharakterystyczne		Odeszło do gatunku niższego		Odeszło do gatunku wyższego		Zostawiono		Doszło z gatunku wyższego		Pozostało do czesania	
		kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%
„R”	Traby	123	100,0	6	4,9	42	34,1	—	—	75	61,0	—	—	75	61,0
„ZK”	Traby	203	100,0	13	6,4	19	9,4	—	—	171	84,2	42	20,7	213	104,9
„SPK”	Traby	192	100,0	33	17,2	—	—	—	—	159	82,8	19	9,9	178	92,7

Zestawienie ilości zakupionego włókna oraz wyniku powtórnego przesortowania na sezon 1935/36 r.

5 Rejon Miory.

Tabl. 6.

Gatunek	Miejscowość	Zakupiono		Odrzucono jako niecharakterystyczne		Odeszło do gatunku niższego		Odeszło do gatunku wyższego		Zostawiono		Doszło z gatunku wyższego		Pozostało do czesania	
		kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%	kg.	%
„R”	Głębokie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	16,0	32	16,0
„ZK”	Miory	200	100,0	—	—	—	—	—	—	200	100,0	—	—	200	100,0
	Głębokie	200	100,0	78	39,0	—	—	32	16,0	90	45,0	—	—	90	45,0
	Dzisiaj	294	100,0	206	70,1	—	—	—	—	88	29,9	—	—	88	29,9
			100,0		40,9		—		16,0		54,5		—		54,5
„SPK”	Miory	400	100,0	60	15,0	—	—	—	—	340	85,0	—	—	340	85,0
	Głębokie	200	100,0	132	66,0	—	—	—	—	68	34,0	—	—	68	34,0
	Dzisiaj	402	100,0	259	64,4	—	—	—	—	143	35,6	—	—	143	35,6
			100,0		45,0		—		—		55,0		—		55,0
„PK”	Miory	400	100,0	105	26,2	—	—	—	—	295	73,8	—	—	295	73,8
	Dzisiaj	201	100,0	43	21,4	—	—	—	—	158	78,6	—	—	158	78,6
			100,0		24,6		—		—		75,4		—		75,4

tunku „0” do 3,3% dla „II” gatunku. Jeżeli chodzi o upadek przy czesaniu, różnice były nieznaczne.

Naogół pod względem wydajności lnu czesanego, przerobione włókno wykazało dużą jednolitość. Jedynie w materiale pochodzącym z Nowogródka, wyraźnie zaznaczyła się większa wydajność lnu czesanego, co się odbyło nie bez wpływu sąsiadującego rejonu Horodziejskiego (Baranowicze — Horodziej), odznaczającego się lepszą wyprawą włókna i dającego włókno wyższej jakości, niż okolice Nowogródka, a szczególnie tereny położone na północ od Nowogródka.

Obniżenie wydajności włókna czesanego w materiale pochodzącym z 1935 roku, w porównaniu z rokiem 1934 mogło być wynikiem nie sprzyjających warunków klimatycznych: w czasie rozszania lnu — susza.

3. Rejon Hołduciszki — Dokszyce.

Z 3-go rejonu w roku 1935 pobrano próby tylko w 2 ośrodkach w Głębokiem i Dokszycach. W Hołduciskach mimo dwukrotnych wyjazdów nie znaleziono większej ilości włókna nadającego się do irzepania.

Pod względem wydajności włókna czesanego, tegoroczne lny stały na poziomie zeszłorocznych, temniemniej szczególnie gat. „0” dał znacznie większe straty przy czesaniu.

Pewne trudności, jakie zaznaczyły się w czasie pobierania prób, nie pozostały bez wpływu na jakość pobranego włókna. Szczególnie duże zapóźdźnienie lnow słańcowych zarówno w rejonie wołżyńskim jak i 3 cim (do czesania z próby pobranej w Dokszycach gat. „0” pozostawiono zaledwie 27,2% pobranego włókna) wskazuje na niezdrowe miejscowe tendencje obniżania gatunku włókna.

1 Rejon Horodziej.

Tabl. 7.

Miejscowość	% lnu czesanego				% strat			
	„00“	„0“	„1“	„II“	„00“	„0“	„1“	„II“
Horodziej 1935 r.	50,8	48,8	41,5	36,5	2,3	4,4	3,3	6,1
1934 r.	54,0	47,4	43,1	35,6	2,8	3,4	3,9	6,3
Baranowicze 1935 r.	48,5	45,9	36,2	32,4	4,6	4,5	4,3	2,9
1934 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
Przeciętnie 1935 r.	49,6	47,4	38,8	34,4	3,4	4,4	3,8	4,5
1934 r.	54,0	47,4	43,1	35,6	2,8	3,4	3,9	6,3

2 Rejon Wołożyn.

Tabl. 8.

Miejscowość	% lnu czesanego				% strat			
	„00“	„0“	„1“	„II“	„00“	„0“	„1“	„II“
Oszmiana a. 1935 r.	—	35,0	28,8	23,7	—	7,3	7,1	7,1
1934 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
Oszmiana b. 1935 r.	—	36,1	28,8	—	—	5,4	6,3	—
1933 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
Smargonie 1935 r.	—	35,7	32,6	24,1	—	6,0	7,0	7,3
1934 r.	—	42,0	35,1	28,2	—	6,8	9,2	7,9
Gródek 1935 r.	—	38,1	30,0	25,3	—	2,9	7,2	7,0
1934 r.	—	38,8	32,5	27,2	—	6,5	5,3	6,5
Wołożyn 1935 r.	—	33,7	28,2	25,6	—	7,0	6,8	7,6
1934 r.	—	40,9	32,1	26,6	—	6,4	9,9	8,6
Holszany 1935 r.	—	38,9	27,3	22,2	—	5,3	6,5	6,1
1934 r.	50,6	39,4	33,5	28,2	3,6	4,8	5,9	7,5
Iwje 1935 r.	—	36,5	30,2	21,9	—	3,9	7,0	7,6
1934 r.	49,6	35,2	31,1	—	5,6	5,9	6,2	—
Nowogródek 1935 r.	50,0	40,6	34,0	27,4	4,2	4,3	5,8	5,9
1934 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
Lubcz 1935 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
1934 r.	—	38,0	32,4	—	—	5,4	4,8	—
Przeciętnie 1935 r.	50,0	36,8	30,0	24,3	4,2	5,3	6,7	6,9
1934 r.	50,1	39,0	32,7	27,6	4,6	6,0	6,6	7,6

Lny moczenie.

4. Rejon Traby. (M. I).

Lny tegoroczne w rejonie trabskim wykazały znaczną poprawę w porównaniu z wyceną zeszłoroczną, która naogół wypadła niepomysłnie dla lnów trabskich, prawdopodobnie z przyczyn przypadkowych.

5. Rejon Miory. (M. II).

W rejonie tym, obejmującym moczenie 2-eh północnych powiatów: dziśnieńskiego i brasławskiego, w roku bieżącym pobrano próby w 3 punktach: Miorach, Dziśnie i Głębokiem. Pobranie prób z Brasławia zostało uniemożliwione.

Jak widzimy z tabeli, wydajność włókna czesanego oraz upadek przy czesaniu włókna z plonu

3 Rejon Hoduciszki-Dokszyce.

Tabl. 9.

Miejscowość	% lnu czesanego				% strat			
	„00“	„0“	„1“	„II“	„00“	„0“	„1“	„II“
Horodyszki 1935 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
1934 r.	—	29,6	24,8	—	—	5,6	5,8	—
Głębokie 1935 r.	—	28,8	23,9	—	—	8,7	5,2	—
1934 r.	—	29,8	26,5	—	—	4,4	6,0	—
Dokszyce 1935 r.	—	31,5	24,3	—	—	8,0	6,1	—
1934 r.	—	29,0	23,8	20,1	—	4,9	6,3	5,7
Przeciętnie 1935 r.	—	30,2	24,1	—	—	8,4	5,6	—
1934 r.	—	29,5	24,7	20,1	—	5,0	6,1	5,7

4 Rejon Traby. ?

Tabl. 10.

Miejscowość	% lnu czesanego				% strat			
	.R*	.ZK*	.SPK*	.PK*	.R*	.ZK*	.SPK*	.PK*
Traby 1835 r.	45,7	41,9	36,9	—	5,1	6,4	6,0	—
1934 r.	42,1	33,4	28,8	20,2	7,4	6,0	5,0	6,4
Przeciętnie 1935 r.	45,7	41,9	36,9	—	5,1	6,4	6,0	—
1934 r.	42,1	33,4	28,8	20,2	7,4	6,0	5,0	6,4

5 Rejon Miory.

Tabl. 11.

Miejscowość	% lnu czesanego				% strat			
	.R*	.ZK*	.SPK*	.PK*	.R*	.ZK*	.SPK*	.PK*
Brasław 1935 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
1934 r.	47,0	39,7	32,0	—	5,8	6,9	6,8	—
Miory 1935 r.	—	39,0	30,6	26,7	—	4,2	7,0	8,8
1934 r.	—	38,0	30,3	24,0	—	6,9	8,9	8,2
Głębokie 1935 r.	42,2	36,5	33,4	—	4,7	5,9	7,9	—
1934 r.	42,1	38,6	30,4	22,2	7,3	7,8	8,4	7,3
Dzisna 1935 r.	—	39,2	30,1	23,0	—	7,8	8,3	9,4
1934 r.	—	—	—	—	—	—	—	—
Przeciętnie 1935 r.	42,2	38,2	31,4	24,8	4,7	6,0	7,7	6,1
1934 r.	44,6	38,8	30,9	23,1	6,6	7,2	8,0	7,8

1935 roku wykazuje poprawę w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Komisja Standaryzacyjna na zebraniu w dniu 23 grudnia 1935 r., po zapoznaniu się z materiałami, uzyskanymi przy wycenie włókna, ustaliła normy sortowania lnu, obowiązujące na rok 1935/36. W normach tych, jak widać z załączonych tabel, mało różniących się od norm ustalonych na rok ubiegły, zwiększono wymagania zarówno w stosunku do wydajności lnu czesanego jak i do strat przy czesaniu w porównaniu do wyników, otrzymanych w czasie przeróbki pobranych prób.

Komisja stanęła na stanowisku, że od ustalonych w roku zeszłym norm, charakteryzujących poszczególne gatunki, odstępować nie należy nawet w tym wypadku, gdyby jakość włókna w danym roku okazała się niższą.

Zestawienie porównawcze ilości wyczesu oraz strat przy czesaniu w roku 1935 oraz norm, ustalonych na rok 1934/35 i 1935/36.

Tabl. 12.

Nazwa rejonu	„00“ oraz „R“		„0“ oraz „ZK“		„I“ oraz „SPK“		„II“ oraz „PK“		„III“ oraz „K“
	Minimalna wydajność lnu czesanego	Maximum strat przy czesaniu	Minimalna wydajność lnu czesanego	Maximum strat przy czesaniu	Minimalna wydajność lnu czesanego	Maximum strat przy czesaniu	Minimalna wydajność lnu czesanego	Maximum strat przy czesaniu	
	%	%	%	%	%	%	%	%	
1. Horodziej	49,6*) 52,0**) 52,0***)	3,4 3,0 2,0	47,4 45,0 45,0	4,4 3,5 3,0	38,8 39,0 39,0	3,8 4,0 4,0	34,9 34,0 34,0	4,5 6,0 5,0	Nie nadaje się do czesania.
2. Wołożyn	50,0 48,0 48,0	4,2 5,0 3,0	36,8 37,0 37,0	5,3 4,5 6,0	30,0 31,0 31,0	6,7 7,0 5,5	24,3 25,0 25,0	6,9 8,0 6,0	
3. Hoduciszki-Doksyce	— — —	— — —	30,2 29,0 31,0	8,4 6,0 5,0	24,1 24,0 26,0	5,6 7,0 6,0	— 20,0 22,0	— 8,0 7,0	
4. Traby	45,7 43,0 47,0	5,1 6,0 3,0	41,9 36,0 40,0	6,4 7,0 4,5	36,9 30,0 35,0	6,0 7,5 5,5	— 24,0 29,0	— 8,0 6,0	
5. Miory	42,2 42,0 45,0	4,7 6,0 3,5	38,2 36,0 39,0	6,0 7,0 4,5	31,4 30,0 33,0	7,7 8,0 5,5	24,8 24,0 27,0	6,1 8,5 6,0	

*) Cyfry zwykłe oznaczają przeciętne wyniki oceny prób, pobranych i wyczesanych w 1935 r.

**) Cyfry czarne — normy, obowiązujące w r. 1934/35.

***) Cyfry pochyle (kursywa) — normy, obowiązujące w r. 1935/36.

Jak widzimy w szeregu wypadków, szczególnie w odniesieniu do strat przy czesaniu, normy w roku 1935 zostały znacznie zaostrzone. W ten sposób, w życiu praktycznym zostały założone podwaliny sztywnych norm jakości włókna. Zasada ta przenie

siona na inne formy włókna pozwoli nam w niedalekiej przyszłości zrealizować wprowadzenie takich norm, których zmienność włókna, będąca wynikiem czynnika klimatycznego, czy też ekonomicznego, albo co gorzej konkurencyjnego, nie przewróci.

K R O N I K A

Posiedzenie Rady T-wa Lniarskiego w Wilnie.

W dn. 13 czerwca r. b. o godz. 5 p. p. odbył się w lokalu T-wa Lniarskiego w Wilnie, przy ul. Św. Jacka Nr. 2 kolejne Posiedzenie Rady T-wa Lniarskiego.

Na porządku dziennym m. in. są następujące sprawy:

1. Referaty: a) „Len jako opakowanie“ — Inż. Marjan Mickiewicz — Dyrektor Polskiego Monopolu Solnego; b) „Przyszłość produkcji lnu i konopi w Polsce“ — Dr. Janusz Jagmin.

2. Sprawozdanie ogólne z działalności T-wa Lniarskiego w Wilnie za czas od dnia 1. XII. 1935 r.

do dnia 15. V. 1936 r. — Dyr. Ludwik Maculewicz — Prezes T-wa Lniarskiego.

3. Sprawozdanie z działalności Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczalnej w Wilnie za czas od dnia 1. XII. 1935 r. do dnia 15. V. 1936 r. — Dr. Janusz Jagmin — Kierownik L. C. S. D.

4. Sprawozdanie rachunkowe za drugie półrocze 1935/36 — Inż. Jan Czerniewski — Skarbnik Zarządu Towarzystwa Lniarskiego.

5. Sprawozdanie z działalności Oddziałów Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie.

6. Wybory 2 radców do Rady Wileńskiej Izby Rolniczej, zgodnie z zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 9 maja 1936 r. (Monitor Polski Nr. 116, z dnia 9 maja 1936 r. poz. 208)

Walne Zgromadzenie Lubelsko-Podlaskiego Oddziału T-wa Lniarskiego w Wilnie.

KOMUNIKAT.

Dnia 24 maja 1936 r. w sali Osiedla Rolniczego w Siedlcach, ul. 3-go Maja 23, odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie, oddział Lubelsko-Podlaski w Siedlcach pod przewodnictwem prezesa Oddziału poła Piotra Szumowskiego. Obecnych osób około 70, w czym delegaci z powiatów podlaskich wojew. lubelskiego, del. Lub. Izby Rolniczej Dr. Kazimierz Wróblewski, delegat T-wa Lniarskiego w Wilnie Inż. A. Perepeczko. Ze złożonych sprawozdań wynika, że oddział T-wa Lniarskiego po ostatecznym zorganizowaniu się w dniu 2. IX. 1934 r. generalną działalnością obejmuje teren województwa lubelskiego, nasileniową zaś akcją lniarską prowadzi w powiatach siedleckim, sokołowskim, węgrowskim, łukowskim, garwolińskim, radzyńskim i pow. Biała Podlaska. Opierając się na istniejących organizacjach rolniczych, jak spółdzielnie Rolniczo-Handlowe, Okr. T-wa Organ. i Kółek Rolniczych, Koła Gospodyń Wiejskich, Kółka Rolnicze i Koła Młodzieży Wiejskiej.

Z ramienia Zarządu — kierownictwo oddziału powierzone jest p. inż. Marjanowi Leśniewskiemu, który zarazem pełni funkcję inspektora lniarskiego na teren województwa lubelskiego. Ogólny kierunek prac fachowych jest uzgodniony z Tow. Lniarskim w Wilnie. Natomiast celowość takich czy innych prac, konieczność ich stosowania i wykonanie jest okresowo omawiane z Lubelską Izłą Rolniczą. Instytucja ta, finansując oddział w 85% ma prawo wymagać, by cały szereg zagadnień i robót był dostosowany do ogólnego planu pracy Izby Rolniczej w dziale wytwórczości roślinnej.

Praca oddziału w terenie rozpada się na kilka działów:

1) Akcję oświatową i propagandową prowadzi Oddział przez

- a) kursy jednodniowe i dłuższe, kursów takich odbyło się w latach 1935, 1936 — 39, w czym dwutygodniowe.
- b) Kursy tkackie sześciotygodniowe — odbyło się ich 10.
- c) Organizowanie i udział w wystawach — tu należy wymienić zorganizowanych wspólnie z Lub. Izłą Rolniczą wystawę „Len-Polski i Lub. Przemysł Ludowy” w Lublinie, w czasie od 1—16. VI. 1935 r.

2) Akcja nasienna, konkursy, doświadczenia. Nasion lnu oddział rozprzedał w r. 1935 134 q, w czym 44 ze zniżką 50% ceny. Konopi podolskich — 2 q. Nasiona te zostały użyte do konkursów i reprodukcji. Poza częściową obsługą konkursów, które organizowane są przez Lub. Izłą Rolniczą oddział prowadzi doświadczenia nawozowe z lnem, których było 18. Naogół włókno ze zbioru 1935 było gorsze niż w r. 1934, a wpłynęły na to głównie nieadpowiednie warunki atmosferyczne wiosną 1935 r.

3) Ulepszanie przeróbki słomy na włókno, drogą praktyczną postępuje przez propagow. międlarek, trzepaków kołowych, grzebieni do ogławiania lnu i grzebieni do czesania lnu.

Na skutek działalności oddziału pracuje nowo zainstalowanych międlarek 12, trzepaków 24, kompletów grzebieni 3. Z czego oddział ze swoich funduszy uruchomił: 4 międlarki, 5 trzepaków i 1 komplet grzebieni do czesania.

4) Akcja dążąca do zorganizowania handlu tkaninami samodzielnymi i włóknem. W tym kierunku oddział pracuje w ścisłym porozumieniu ze spółdzielnią „Lubelski Przemysł Ludowy”, dla której organizuje skupy płócien i tkanin samodzielnymi. Skupów odbyło się 11, na których zostało zakupionych około 2000 m. tkanin. — Akcja ta rozwija się b. dobrze. Odnosnie handlu włóknem oddział współpracuje ze spółdzielnią „Rolnik” w Siedlcach

i Węgrowie, które uruchomiły działy zakupu włókna lniarskiego.

Akcja ta rozwija się gorzej, ze względu na brak kapitałów obrotowych i fachowych sił w dziale brakerskim włókna. Druga trudność została częściowo usunięta, przez wykształcenie trzech ludzi na kursie brakerskim w Wilnie, na co fundusze udzieliły: Spółdz. „Rolnik” w Węgrowie, Wydział Powiatowy w Siedlcach i Lub. Izba Rolnicza.

5) Obroty kasowe wynosiły w r. 1935/36 po stronie przychodów 16744 zł., po stronie wydatków, 15576,14 zł. Stan kasy na dzień 1. IV. 36 r. — 1168 zł. 26 gr. — Obroty te mają wyraz w działalności oddziału, który pośredniczy bezinteresownie w zakupie nasion lnu i konopi, maszyn i narzędzi do przeróbki słomy lniarskiej oraz płócien i tkanin samodzielnymi. Faktyczne dochody wyniosły zł. 7425, z czego subwencja Izby Rolniczej równa się 7000 zł., dochody ze składek członk. 425 zł. Faktyczne rozchody wyniosły 6908 zł. 27 gr. (personel, koszty wyjazdów, kancelaria, kursy, zasiłki).

Z całokształtu sprawozdań wynika, że najintensywniej akcją lniarską interesują się: w dziale popierania zbytu tkanin: pow. sokołowski, łukowski i radzyński; w dziale organ. kursów tkackich: pow. sokołowski i siedlecki; w dziale ulepszania przeróbki słomy na włókno: pow. łukowski; w dziale org. handlu włóknem: pow. siedlecki i węgrowski.

Po sprawozdaniach, dyr. T-wa Lniarskiego w Wilnie p. inż. Adam Perepeczko, wygłosił referat na temat „Akcja lniarska w dobie obecnej”. Osią wywodów prelegenta była preferencja krajowych surowców włóknistych, która pomimo pozytywnego stanowiska czynników rządowych, nie ma jeszcze ogólnego zrozumienia w kraju. Dowodem tego jest fakt, że w roku 1935 sprowadzono do kraju juty: 14 tys. tonn; bawełny 65 tys. tonn za 130 milj. zł. (w r. 1934 juty sprowadzono 16 tys. tonn, bawełny 68 tys. tonn) nie licząc manilli, sizalu i białego fibru.

Prelegent stwierdza, że największym odbiorcą włókna lniarskiego jest M. S. Wojsk.; jednak na skutek trwałości tkanin lniarskich — zakupy M. S. Wojsk. z roku na rok zmniejszać się będą. Biorąc pod uwagę ten fakt, oraz nadmierny przywóz surowców włóknistych zagranicznych, jak i też niewielkie nadzieje na wzmożenie naszego szczupłego eksportu — staniemy wobec sytuacji dalszego obniżenia się ceny na nasz len, a przez to zmniejszenia dochodów drobnego rolnictwa, a co za tem idzie, powrotu do zaniechania zwiększania krajowej produkcji surowców lniarskich i konopnych.

Plan pracy oddziału na r. 1936/37 przewiduje kontynuowanie prac objętych sprawozdaniem, z położeniem specjalnego nacisku na:

a) organizowanie tkactwa ludowego drogą kursów tkackich i tworzenia punktów zakupu tkanin;

b) organizowanie handlu włóknem przez udzielanie pomocy fachowej spółdzielniom Rol. Handl. w Węgrowie, Siedlcach, oraz Spółdz. „Lubelski Przemysł Ludowy” w Lublinie;

c) z akcją org. handlu łączy się podniesienie jakości i czystości włókna. Z tą myślą oddział zamierza stworzyć na terenie Kół Gospodyń Wiejskich, powiatów podlaskich, rejonów dobrego trzepania włókna. Do rejonów tych zostanie przydzielone 60 trzepaków kołowych, które oddział przygotowuje na kampanję jesienną r. 1936;

d) podjęcie akcji konopnej.

Dla wzmożenia uprawy konopi na włókno, oddział rozprzedał wiosną 1936 r. 15 q oryg. nasion konopi jugosłowiańskich, 50 kg. nasion konopi włoskich, wyprodukowanych w pow. siedleckim i 3 q nasion konopi podolskich. Akcja ta została zapoczątkowana drogą konkursów w Kółach Gospodyń Wiejskich. Fakt, że na naszym terenie dobrze dojrzewają konopie południowe będzie bodźcem stosowania ich w krajowej produkcji, co ma nader wielkie znaczenie, zważywszy na duże plony włókna konopi południowych, które w porównaniu z konopiami miejscowymi, stoją jak 4:1.

Dla zorientowania się w potrzebach glebowych i nawozowych konopi południowych, oddział przeprowadza trzy doświadczenia w porozumieniu się z Lniarską Centralną Stacją Doświadczalną i Zjednoczonymi Fabrykami Związków Azotowych w Chorzowie.

Na zakończenie obrad, Walne zgromadzenie uchwaliło szereg wniosków jak: konieczność zaangażowania na stałe przez Lubelską Izbę Rolniczą instruktorki tkactwa; konieczność wyszukania dróg dla założenia przędzalni, która by obsługiwała drobnych rolników; konieczność wyrobu krajowych grzebieni do czesania lnu, gdyż dotychczas jedynym źródłem tych narzędzi jest Anglia; konieczność rozszerzenia spożycia surowców lnianych i konopnych na wewnętrznym rynku, tak miejskim jak i wiejskim; oraz, wniosek najważniejszy, t. j. absolutny zakaz przywozu surowców włókniстых z zagranicy.

Wniosek ten opracowany według treści: „Walne Zgromadzenie T-wa Lniarskiego w Wilnie, oddział Lubelsko-Podlaski w Siedlcach, zwraca się z gorącą prośbą do P. Ministra, aby zechciał zapewnić zbyt dla włókna lnianego, przez wprowadzenie bezwzględnej zakazu przywozu zagranicznej bawełny, juty, manilli, sizalu i fibru.

Produkując lnu i konopi możemy podwoić i potroić z korzyścią dla drobnego rolnika, dla którego sprzedaż włókna lnianego i tkanin samodziiałowych jest obecnie jedynym sposobem spieniężenia swej pracy“ — został przesłany drogą telegraficzną P. P. Premierowi, Ministrowi Rolnictwa i R. R., Ministrowi Przemysłu i Handlu i Ministrowi Skarbu.

W uzupełniających wyborach do Zarządu oddziału Lub.-Podl. T-wa Lniarskiego w Siedlcach wszedł p. St. Milik, rolnik z p.w. sokołowskiego, na miejsce p. Miry Niedzielskiej, która w czasie kadencji Zarządu ustąpiła.

Do Zarządu więc na rok 1936/37 wchodzi p. p.: poseł Piotr Szumowski — przewodniczący, oraz członkowie: Szezezan Ciekot, rolnik z pow. siedleckiego i St. Milik.

Pertraktacje w sprawie podpisania umowy na odbiór przez olejarnie siemienia lnianego

Już od dłuższego czasu prowadzone są przez Centralę Obrotu Nasionami Oleistymi pertraktacje z przedstawicielami przemysłu olejarskiego w sprawie podpisania umowy ramowej na odbiór siemienia lnianego ze zbieru r. 1936, po zgóry ustalonych cenach.

W następnym zeszycie „Przeglądu Lniarskiego“ podamy warunki umowy.

Drugi trzymiesięczny kurs przygotowawczy dla brakarzy.

Wzorem r. ub. Towarzystwo Oświaty Zawodowej Koło Wileńskie łącznie z Towarzystwem Lniarskiem w Wilnie organizuje w r. b. drugi trzymiesięczny kurs przygotowawczy dla brakarzy lnu. Kurs rozpocznie się w pierwszych dniach lipca r. b.

Jako kandydaci na kurs przewidywani są barażiej zdolni i nadający się do handlu wychowan-

kowie szkół rolniczych niższych, średnich i wyższych oraz szkół włókienniczych, ze względu na konieczność przygotowania 2-ich kategorii brakarzy: 1) o kwalifikacjach wyższych i 2) o kwalifikacjach niższych. Specjalnie preferowani będą kandydaci, którzy w gospodarstwach rodzicielskich mieli styczność z lmem. Wymagane są: nieskazitelny charakter oraz zdrowie fizyczne.

Nauka na kursie będzie bezpłatna. Wpisowe wynosi zł. 50.—. Koszty podróży oraz utrzymania w Wilnie pokrywają uczestnicy kursu, względnie organizacje delegujące.

Wycieczki do Lniarskiej Centralnej Stacji Doświadczalnej w Wilnie.

W r. b. od wczesnej wiosny zwiedzają Lniarską Centralną Stację Doświadczalną w Wilnie liczne wycieczki ze szkół powszechnych, gimnazjów oraz szkół rolniczych. Wycieczki oprowadzane są przez pracowników L. C. S. D., którzy wyjaśniają zwiedzającym cele oraz charakter prac, prowadzonych w dziale przeróbki lnu oraz laboratorium L. C. S. D.

Akcja rozprowadzania nasion lnu do siewu po cenie ulgowej.

W r. b. Towarzystwo Lniarskie w Wilnie rozprowadziło po cenie ulgowej, o 25% — 50% niższej od ceny normalnej, 64.700 kg nasion siewnych lnu na teren 12 województw. Nasiona dostarczane były rolnikom za pośrednictwem Izb Rolniczych. Poniżej podajemy zestawienie ilości nasion siewnych lnu, rozprowadzonych na tereny poszczególnych Izb Rolniczych:

Nazwa Izby Rolniczej	Ilość nasion rozprowadzonych w kg
Białostocka . . .	4 200
Kielecka	3 300
Krakowska . . .	8 400
Lubelska	4 700
Lwowska	30 000
Poleska	2 400
Wileńska	7 000
Warszawska . . .	2 300
Wołyńska	2 400

*Jesteśmy za biedni, by kupować bawełnianą tandetę —
kupujmy samodziiałowe wyroby z naszego lnu!*

Len w pochodzie kaziukowym.

W dniu 4. III. r. b. w pochodzie, zorganizowanym przez Związek Propagandy Turystycznej Ziemi Wileńskiej, z okazji Dorocznego Kiermaszu Ludowego w Wilnie na św. Kazimierza, wzięło również udział T-wo Lniarskie w Wilnie, które przy pomocy członków Koła Studentów-Rolników Stud

jum Rolniczego U. S. B., zorganizowało część lniarską pochodu.

Za organizację pochodu lniarskiego nadany został T-wu Lniarskiemu dyplom uznania Związku Propagandy Turystycznej Ziemi Wileńskiej za najlepszą dekorację wozów w pochodzie kaziukowym.

Czoło pochodu z transparentem „Len zwycięży bezrobocie”

Rolnik sieje len. Za nim studenci-rolnicy jadą do walki z bawełną i jutą.
Na lancach chorągiewki z hasłami: „Precz z bawełną! Precz z jutą!”

Kołowrotki przy pracy.

Wóz z tkaninami samodziłowemi.

Walka z bawełną i jutą.

W związku z podjętą przez komitety do walki z bawełną i jutą *) akcją zwalczania importu do Polski zagranicznych surowców włókienniczych, poszczególne powiatowe organizacje rolnicze oraz kółka rolnicze wysłały do odnośnych Ministerstw depesze z żądaniem ograniczenia przywozu tych surowców.

Dotychczas otrzymaliśmy odpisy następujących depesz, które poniżej drukujemy:

Ministerstwo Rolnictwa Warszawa.

Zastój w handlu włóknom lnianym, przy znacznych pozostałościach tego włókna na składach handlowych i w gospodarstwach rolnych oraz przy istniejącej wśród rolników tendencji zwiększania zasiewów lnu, wywołuje zatrważające obawy wśród świadomych sytuacji kół rolniczych.

Powiatowi dziśńskiemu jako mającemu największą w Polsce powierzchnię zasiewu lnu, zagraża katastrofa gospodarcza, o ile pozostałości włókna z ubiegłego sezonu nie zostaną usunięte z rynku a zbyt nowych zbiorów nie będzie zabezpieczony.

Mając przeświadczenie, że rynek wewnętrzny zdolny jest pochłoniąć ogromne ilości włókna lnianego, szczególnie niższych gatunków, o ile nastąpi stanowe posunięcie w kierunku zamiany juty na len i ograniczenia użycia bawełny — niniejszem zwracamy się do Ministerstwa Rolnictwa z gorącą prośbą o spowodowanie zakazu wwozu juty do Polski i poważnego podniesienia cła na bawełnę.

**ZARZĄD T-WA ROLNICZEGO
W GŁĘBOKIEM.**

Minister Rolnictwa Warszawa.

Walne Zgromadzenie Oddziału T-wa Lniarskiego w Wilnie z siedzibą w Siedleach zwraca się z gorącą prośbą do Pana Ministra, aby zechciał zapewnić zbyt dla włókna lnianego przez wprowadzenie bezwzględnego zakazu przywozu zagranicznej bawełny, juty, maniilli, sizalu i fibru. Produkcję lnu i konopi możemy podwoić i potroić z korzyścią dla dochodu drobnego rolnika, dla którego sprzedaż włókna lnianego i tkanin samodzielnych jest obecnie jedynym sposobem spieniężenia swej pracy.

Identycznej treści depesze wysłane zostały do P. Premjera, Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Skarbu.

Pozatem Walny Zjazd O. T. O. i K. R. w Święcianach również wysłał depesze do Ministrów Rolnictwa i R. R. oraz Przemysłu i Handlu z żądaniem ograniczenia przywozu bawełny i juty, zaś Kółko Rolnicze w Michońkoniach wysłało do Ministra Rolnictwa i R. R. następujące pismo:

„My, rolnicy, zebrani na posiedzeniu Kółka Rolniczego w Michońkoniach powiatu oszmiań-

skiego w dniu 10 maja 1936 r. jednogłośnie uchwaliłiśmy zwrócić się do Pana, Panie Ministrze, jako pierwszego opiekuna spraw rolniczych z następującą prośbą.

My, rolnicy ziem północno — wschodnich Rzeczypospolitej, główny dochód naszych gospodarstw czerpiemy z uprawy lnu. W chwili obecnej cena na włókno lniane znacznie spadła i na jesieni nie obiecuje podnieść się, co spowoduje, że rolnik znowu przestanie płacić podatki i kupować towary fabryczne, gdyż nie mając znikąd dochodu wpadnie w nędzę.

Przeto prosimy Pana Ministra, aby zechciał rolnictwu naszemu dopomóc przez ograniczenie wwozu do Polski włókna zagranicznego i aby zmusił przemysł tkacki do kupowania włókna lnianego w większej ilości niż czynił obecnie.

Kronika zagraniczna.

Projektowane zbiory lnu i konopi w Z. S. R. R.

Rada komisarzy ludowych zatwierdziła następujący plan zakontraktowania tegorocznych zbiorów jesiennych lnu i konopi:

Włókna lnianego	420.000 tonn
Włókna konopnego	82.000 „
Nasion lnu	256.000 „
Nasion konopi	70.000 „

Zeszłoroczne doświadczenia przy kupnie lnu i konopi wykazały, że dla gospodarki kolektywnej dana jest możliwość osiągnięcia wysokich plonów, co w pojedynczych wypadkach zostałoby również osiągnięte, a mianowicie: 7 do 8 q włókna z 1 ha, z czego rząd otrzymywał ponad 5 q. Rada komisarzy ludowych zobowiązuje rady, związki młodzieży, kierowników punktów maszyn — traktorów oraz przewodniczących gospodarki kolektywnej do stanięcia na czele masowego ruchu, który ma na celu zdobycie większych plonów, aby przez to plan dostawy włókna dla rządu zrealizować możliwie w jeszcze większych ilościach, niż zostało przewidziane w planie kontraktowym.

Ograniczone możliwości eksportu lnu łotewskiego.

Wobec zwiększającego się z roku na rok arealu pod lnem w całym szeregu państw europejskich oraz ogólnym dążeniem do osiągnięcia samowystarczalności włókienniczej, możliwości eksportu lnu łotewskiego również uległy znacznemu ograniczeniu. „Der Deutsche Leinen — Industrielle“ Nr. 20 podaje, że — zdaniem łotewskich sfer miarodajnych — podaż włókna lnianego przy obecnym europejskim imporcie bawełny i juty, przewyższa popyt. Sytuację znacznie pogarsza wzmożona produkcja sztucznego jedwabiu, wobec czego Łotewski Monopol Lniarski uważał za konieczne zwrócić się do producentów lnu z ostrzeżeniem, aby nie zwiększali obsiewów lnu, lecz starali się podnieść jakość włókna.

*) Patrz str. 29.

Zwiększenie areалу pod lnem w Czechosłowacji.

Według posiadanych przez Urząd statystyczny w Pradze danych, areal pod lnem w Czechosłowacji zwiększył się z 13.428 ha w r. ub. na 14.758 ha w r. b., czyli o 9,9%, zaś areal pod konopiami zmniejszył się z 7.394 ha na 7.337 ha czyli o 0,8%

Perspektywy uprawy konopi z 1936 roku w Niemczech.

Pisaliśmy już o zarządzeniach Rządu Rzeszy w dziedzinie podniesienia wytwórczości włókna konopi. Do prac nad uprawą i wyprawą konopi zostało powołane specjalne towarzystwo „Deutsche Hanflau-Gesellschaft” w Berlinie, które kieruje pracą istniejących zakładów przeróbki konopi (roszarnie i miedlarnie) pracuje nad rozbudową przemysłu

konopnego, oraz wypłaca przyznane przez Rząd dodatki państwowe.

Wyrazem troski Niemiec w stosunku do konopi są ogłaszane **przed siewami najniższe ceny**, ustalone dla plonu 1936 roku. Ceny są podane łącznie z dodatkiem państwowym.

1) Słoma konopna (konopie włókniste) 9.00 R. M. za 1 q loco roszenia (dodatek 2.5 R. M.).

2) Słoma konopna (konopie uprawiane na nasiona) 6.50 R. M. za 1 q loco stacja załadowania. Słoma konopi uprawianych na ziarno jest sprzedawana na kotoninę. (Dopisek Redakcji).

3) Słoma konopna 11 R. M. za 1 q loco roszenia (dodatek 3.00 R. M.).

4) Konopie trzepakane 11.00 R. M. za q loco roszenia (dodatek 30 R. M.).

5) Pakiety konopne 55 R. M. za 1 q loco roszenia (dodatek 15 R. M.).

„GAZETA ROLNICZA” PISMO TYGODNIOWE ILUSTROWANE

POŚWIĘCONE TECHNICIE PRODUKCJI I OBRONIE JEJ GOSPODARCZYCH INTERESÓW
POD REDAKCJĄ D-ra JANA LUTOSŁAWSKIEGO

z dodatkiem miesięcznym **„PRZEGLĄD ROLNICO - OGRODNICZY”**
(red. — prof. dr. M. Rożański).

ROK ZAŁOŻENIA 1861.

ROK ZAŁOŻENIA 1861.

ADRES: ULICA KOPERNIKA Nr. 30, w WARSZAWIE

PRZEDPŁATA: 20 ZŁ. KWARTALNIE.

ZESZYTY OKAZOWE WYSYLANE SĄ BEZPŁATNIE.

Przemysł Chemiczny **„BORUTA”**

SP. AKC. ZGIERZ

Skrót telegraficzny: BORUTA ZGIERZ. — Telef.: ŁÓDŹ 195-96 i 195-97. ZGIERZ 19.

1. **BARWNIKI SYNTETYCZNE** (anilinowe) do wszelkich wyrobów włókienniczych, skór, futer, papieru, past, drzewa, artykułów spożywczych i t. p.
2. **KWASY I SOLE TECHNICZNE.**
3. **ZWIĄZKI SYNTETYCZNO-ORGANICZNE** dla przemysłu włókienniczego, gumowego oraz do wyrobu barwników.
4. **ŚRODKI DEZYNFEKCYJNE.** Chloraktin „Boruta” i chlorakton „Boruta”, silne środki przeciwważne, nietrujące. *Zastępują lizol, karbol, sublimat, jodynę i t. p.* Leczą oparzenia iperytem.

**SPECJALNE TRWAŁE BARWNIKI NA LEN I WELNĘ
DO TKANIN SAMODZIAŁOWYCH.**

KSIĄŻKI O LNIARSTWIE:

	CENA
Prof. Wł. Bratkowski. — Ideologia samowystarczalności włókienniczej. Wilno, 1932 r.	1.00
Prof. Wł. Bratkowski. — Bawełna czy len? Wilno, 1932	2.50
Prof. Wł. Bratkowski. — Dlaczego rolnictwo domaga się wprowadzenia cła przywozowego na bawełnę. Wilno, 1931	—
Prof. Wł. Bratkowski. — Międlarstwo, a zagadnienia organizacyjne lniarstwa polskiego. Wilno, 1933	0.75
Prof. Wł. Bratkowski. — Naukowe podstawy nowej technologii lnu, względnie konopi. Wilno, 1936 r.	1.20
Dr. J. Jagmin i L. Maculewicz. — Walka o len i przemysł lniany. Warszawa, 1931	—
Dr. J. Jagmin i L. Niewiarowicz. — Sprawozdanie z działalności L. C. S. D. w Wilnie za okres od 1.IV. 1930 r. do 31.III. 1931 r. Wilno, 1932	—
Dr. J. Jagmin i L. Niewiarowicz. — Sprawozdanie z działalności L. C. S. D. w Wilnie za 1931/32 r. Puławy, 1933	0.80
Dr. J. Jagmin i L. Niewiarowicz. — Sprawozdanie z działalności L. C. S. D. w Wilnie za okres 1932/33 r. Puławy, 1934	—
Dr. J. Jagmin i L. Niewiarowicz. — Sprawozdanie z działalności L. C. S. D. w Wilnie za r. 1933. Puławy, 1934	0.80
Dr. Janusz Jagmin. — O możliwościach uprawy konopi w Polsce. Wilno, 1933	0.30
Dr. Janusz Jagmin. — Sieć len (pięć pogadek) wydanie III. Wilno, 1934	0.40
Dr. Janusz Jagmin. — Plan pracy T-wa Lniarskiego i L. C. S. D. w Wilnie. Wilno, 1933	0.50
Dr. Janusz Jagmin. — Czy len jest Polsce potrzebny? Wilno, 1931	—
Dr. Janusz Jagmin. — rozwój lniarstwa w Sowietach. Rocznik Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej. Tom II. Wilno, 1933	—
Dr. Janusz Jagmin. — Skrót wiadomości o lnie i konopiach. Wilno, 1934	1.50
Dr. Janusz Jagmin. — Wytyczne standaryzacji lnu w Polsce. Wilno, 1933	0.50
Dr. Janusz Jagmin. — Materiały do poznania sprawy lniarskiej w Polsce. Cz. 1. Handel zagraniczny włóknem roślinnym a nasze postulaty traktatowe. Wilno, 1933	3.00
Dr. Janusz Jagmin. — Przyczynek do poznania włókna lnianego produkowanego w Polsce. Wilno, 1935	0.25
Dr. Janusz Jagmin. — Badania stanu zachwaszczenia lnów północnej Polski. Wilno, 1935	1.00
Dr. Janusz Jagmin. — Własne włókno czynnikiem równowagi gospodarczej Polski. Z przemówień, wygłoszonych na Wielkiej Naradzie Gospodarczej w Warszawie. Wilno, 1936.	0.30
Alfons Jozanis. — O uprawie lnu wskazówki praktyczne. Wilno, 1929	—
Mgr. Ryszard Kruszyński. — Choroby i szkodniki lnu. Wilno, 1935	0.40
Mgr. Ryszard Kruszyński. — Opis procesu moczenia lnu pod względem bakteriologicznym Wilno, 1935	0.40
Ludwik Maculewicz. — Mūs zemei mūs jābaro un jāapgerbj. (Wrażenia z wyjazdu na Łotwę). Wilno, 1935	0.40
Leon Niewiarowicz. — Wartość siewna ziarna w zależności od miejsca jego zbioru. Wilno, 1932	—
L. Niewiarowicz. — Uwagi o doświadczalnictwie lniarskim. Wilno, 1934	0.25
L. Niewiarowicz. — Wpływ miejsca zbioru na siłę rozwojową lnu. Wilno, 1934	0.25
Marja Obrębska. — Wytwórczość lniarska w szkołach zawodowych. Wilno, 1934	0.25
A. Poczter. — Przyczynek do badań anatomicznej budowy łodygi lnu. (Badania nad techniką i ekonomiką produkcji surowców włókienniczych w Polsce, pod redakcją prof. d-ra Witolda Staniewicza. Zesz. 1). Wilno, 1933	1.00
A. Poczter. — Handlowe włókno lniane. Wilno, 1934	—
A. Siemionow. — Czy uprawa bawełny w Polsce jest możliwa? Wilno, 1932	—
Prof. Dr. Aleksander Safarewicz. — Tkaniny lniane pod względem higienicznym. Wilno, 1934	0.50
lnż. Cz. Słuchocki. — Konkurs uprawy i przeróbki lnu. Wyd. II. Wilno, 1933	0.40
lnż. Czesław Słuchocki. — Moczydła do lnu. Wilno, 1934	0.40
lnż. Czesław Słuchocki. — Drewniany trzepak do lnu. Wilno, 1934	0.40
lnż. Czesław Słuchocki. — Szkice o lniarstwie w Łotwie. Wilno, 1934	0.50
E. Taurogiński. — Uprzywilejowanie produkcji krajowych nasion oleistych. Wilno, 1934	0.50
Edward Taurogiński. — Organizacja zbytu siemienia lnianego. Wilno, 1935	0.40
lnż. Bernard Wesółowski. — Tkactwo w jego rozwoju historycznym i rola wynalazku J. M. Jacquard'a. Wilno, 1934	0.40
lnż. S. Zembrzusi. — Sprawa lniarska we Francji. Wilno, 1932	2.50
Gen. Lucjan Zeligowski. — Myśli żołnierza-rolnika o naszym gospodarstwie. Wilno, 1933	1.60
lnż. Aleksander Zukowski. — Budowa anatomiczna łodygi lnu oraz metody badania włókna lnianego. Wilno, 1935	0.40
Statut Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie. Wilno, 1932	—

Nabywać można w T-wie Lniarskim, Wilno, ul. Św. Jacka 2, w księgarniach rolniczych oraz we wszystkich większych księgarniach.

Spółka Akcyjna Gnaszyńskiej Manufaktury

w Gnaszyń pod Częstochową

PRZĘDZALNIA, TKALNIA, FARBIARNIA, BIELNIK I WYKOŃCZALNIA

Adres dla listów: Częstochowa, skrz. poczt. 116. Adres dla depesz: GNAJUTA—Częstochowa

Przędza lniana i konopna we wszystkich numerach, rymarska, wędliniarska, szewska, do wyrobu sieci, uszczelnień, dywanów, kilimów, nici lniane etc.

Tkaniny lniane: na ubrania, bieliznę, prześcieradła, wsypy, ręczniki, sztywnik krawiecki, płachty żniwne, ścierki, płótna żaglowe, hangarowe, filtracyjne, brezentowe na opony wagonowe.

Tkaniny konopne wszelkiego rodzaju. Tkaniny impregnowane zarówno lniane jak i konopne. Worki lniane i konopne do wszelkich celów. Sienniki lniane i konopne.

„AJENCJA WSCHODNIA”

Sp. z o. o.

Centrala w Warszawie, Nowy Świat 16

podjęła się wydania specjalnego

„Warszawskiego Skorowidza Branżowego”

zestawionego wg-branż i zawodów

Skorowidz zawierać będzie następujące rubryki: a) fabryki, b) wytwórnie mniejsze, c) fabryczne składy, d) rzemieślnicy, e) przedstawiciele, f) hurtownicy, g) detaliści, h) rzeczoznawcy sądowi, z podaniem wszystkich adresów odnośnej branży.

„Skorowidz” ten zostanie wydany w nakładzie kilkudziesięciu tysięcy egzemplarzy, w cenie popularnej, która wyniesie w przedpłacie zł. 6.— (bez kosztów przesyłki) za egz. Po wydaniu—koszt egzemplarza będzie wyższy.

„Skorowidz” będzie zawierał około 50.000 adresów warszawskich i format jego będzie zbliżony do formatu warszawskiej książki telefonicznej.

Zamówienia na poszczególne egzemplarze oraz na ogłoszenia w „Skorowidzu” przyjmuje „Ajencja Wschodnia”, Warszawa, ul. Nowy Świat, tel. 244-62.

W PIĄTYM ROKU SWEGO ISTNIENIA

„GOSPODARKA NARODOWA”

niezależny dwutygodnik gospodarczy

nadal oświecać będzie syntetycznie najważniejsze zagadnienia gospodarcze okresu, jaki obecnie przeżywamy

W obliczu stabilizującej się koniunktury naczelnym zadaniem „GOSPODARKI NARODOWEJ” będzie przedyskutowanie i zastanowienie się nad czołowym zagadnieniem nowej pokryzysowej równowagi gospodarczej w Polsce.

Jak żyliśmy przed kryzysem — a jak żyć musimy po kryzysie? Na to pytanie będzie starała się przede wszystkim odpowiedzieć i tezy swoje udowodnić „GOSPODARKA NARODOWA” niezależny dwutygodnik gospodarczy

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Prenumerata kwartalna wraz z dodatkiem „PRASA GOSPODARCZA” zł. 4.50

Bezpłatne — okazowe egzemplarze na żądanie.

Adres Redakcji i Administracji: WARSZAWA, UL. SZPITALNA 4 — Konto w P.K.O. 25656 — Telef. 67673

Centralą Gospodarczą Spółdzielni Mleczarskich województw północno-wschodnich jest Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich

ODDZIAŁ W WILNIE

Punkty sprzedaży w Wilnie: ul. Zamkowa, 18, Końska 12, Wileńska 20, W. Pohulanka 19.
Telefony: 4-91 i 13-83.

Składy: LIDA, ul. Zamkowa 2. Tel. 16.

GRODNO, ul. Dominikańska 16. Tel. 72.

Składy sezonowe w Druskienikach, ul. Wileńska 1. Telefon 42.

Przyjmuje do sprzedaży

MASŁO, SERY, JAJA

Zaopatruje wszelkie Zakłady mleczarskie w potrzebne maszyny, naczynia i przybory.

WIĘKSZE PLONY

włókna i siemienia lnianego
oraz lepszą jakość włókna
osiągnięcie
stosując pod len

NAWOZY POTASOWE

WSZELKICH INFORMACJ UDZIELA:

BIURO ROLNE, SP. AKCYJNEJ EKSPLOATACJI SOLI POTASOWYCH
WARSZAWA, UL. WIEJSKA 17, M. 5. TEL. 9-17-72.

MĘDLARNIA I CZESALNIA LNU W BEZDANACH

SP. Z O. O.

SP. Z O. O.

SIEDZIBA ZARZĄDU i BIURO: WILNO, POZNAŃSKA 2. TEL. 15-07.

MECHANICZNA CZESALNIA LNU.
PRODUKCJA SZARPAŃCÓW (REISS-
FLACHSÓW) MASZYNOWYCH. —
DOSTAWA DO FABRYK KRAJOWYCH
I ZAGRANICZNYCH: LNÓW CZESANYCH
— WYCZESKÓW, — SZARPAŃCÓW.

WŁASNE PUNKTY SKUPU W GŁÓWNYCH REJONACH PRODUKCJI

„TECHNIK WŁÓKIENNICZY“

POŚWIĘCONE ZAGADNIENIOM TECHNICZNYM Z DZIEDZINY:

PRZĘDZALNICTWA,
TKACTWA,
DZIEWIARSTWA,
CHEMII WŁÓKIENNICZEJ,
FARBIARSTWA,

DRUKARSTWA,
BIELENIA,
WYKOŃCZALNICTWA oraz MECHANIKI
I ELEKTROTECHNIKI PRZYSTOSOWA-
NEJ do PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO

Adres: ŁÓDŹ, UL. ŻEROMSKIEGO 115

TEL. 204 33.

P.K.O. 66 356.

Trocka 16 m. 13

Trocka 16 m. 13

PRACOWNIA STOLARSKA EDWARDA PASZKOWSKIEGO W WILNIE

WYKONUJE SOLIDNIE I TANIO:

Kajaki, przybory sportowe i gimnastyczne oraz wszelkie roboty,
wchodzące w zakres stolarstwa.

SPECJALNOŚĆ: drewniane trzepaki i międłarki do lnu, grzebienie do obrywania
główek lnu oraz wszelkie maszyny i narzędzia do przeróbki lnu,
wykonywane pod kontrolą Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie.

ROLNIK-EKONOMISTA

ORGAN ZWIĄZKU IZB I ORGANIZACJI ROLNICZYCH RZPLITEJ POLSKIEJ
omawia najaktualniejsze zagadnienia gospodarcze interesujące rolnictwo.

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. :: :: :: :: Wydawnictwa rok VIII.

Adres redakcji i administracji: WARSZAWA, KOPERNIKA 30.

Tel. redakcji 702-74, tel. administracji 718-81.

Konto czekowe P.K.O. 12.248.

Prenumerata kwartalna zł. 10.

Cena zeszytu zł. 2.

JADĄCYM DO STOLICY odda nieocenione usługi

„Warszawski Skorowidz Branżowy“

zawiewarający około 50.000 adresów warszawskich wszelkich branż i zawodów.

Skorowidz wydany będzie w nakładzie kilkudziesięciu tysięcy egzemplarzy
w cenie popularnej zł. 6.— w przedpłacie (bez kosztów przesyłki) za egz.

:: :: :: :: Po wydaniu — koszt będzie wyższy :: :: :: ::

Zamówienia na egzemplarze i ogłoszenia w „Skorowidzu“ przyjmuje:

„AJENCJA WSCHODNIA“ Sp. z o. o.

Centrala w Warszawie, Nowy Świat 16. Tel. 244-62.

Prenumerata roczna dwumiesięcznika 6 zł. Cena 1-go zeszytu 1.50 zł. Ceny ogłoszeń: 1/1 str.—100 zł. 1/2 str.—60 zł.
1/4 str.—40. zł. Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Św. Jacka 2, tel. 7-15. Konto czekowe w P. K. O. Nr. 81.723.
Redaktor: Dr. Janusz Jagmin. Wydawca: T-wo Lniarskie w Wilnie.

ZAKŁADY GRAFICZNE „ZNICZ“, WILNO, UL. BISKUPA BANDURSKIEGO 4. TELEFON 3-40.

Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich S. A.

Zarząd w Warszawie, ul. Traugutta 8

Rok założenia 1827

NAJWIĘKSZE ZAKŁADY PRZEMYSŁU LNIARSKIEGO W P O L S C E

WYROBY LNIANE:

Płótna szare, bielone i kolorowe. — Bielizna stołowa, ręczniki i ścierki. — Bielizna pościelowa. — Tkaniny ubraniowe. — Tkaniny oponowe, żaglowe, brezenty impregnowane. — Płótna chodnikowe, maglownikowe, materacowe, krawieckie i do haftu. — Worki i sienniki gotowe.

WYROBY BAWELNIANE:

Tkaniny gładkie, fantazyjne i drukowane. — Bielizna stołowa, pościelowa i artykuły kąpielowe. — Kapy na łóżka i ścierki do kurzu. — Tkaniny roletowe i gorsetowe. — Tkaniny filtracyjny, oponowe i obuwiowe. — Pończochy i skarpetki bawełniane. — Przędza i nici.

Wyroby nasze zaopatrzone są w stempel

Ż Y R A R D Ó W

dla odróżnienia od wyrobów innych firm, na co zwracamy uwagę Szanownej Klijenteli

Skład fabryczny w WILNIE, ul. Niemiecka Nr. 35

TRZEPAKI I MIĘDLARKI DO LNU

własnej konstrukcji (niektóre z nich patentowane)

POD KONTROLĄ

LNIARSKIEJ CENTRALNEJ STACJI DOŚWIADCZALNEJ W WILNIE
WYKONUJĄ

ZAKŁADY MECHANICZNE

WILNO

WŁADYSŁAWA PIOTROWSKIEGO

UL. TROCKA 13

WILNO

CENTRALA SPÓŁDZIELNI ROLNICZO-HANDLOWYCH

W W I L N I E

Spółdz. z ogr. odp.

UL. ADAMA MICKIEWICZA 19, dom własny. TEL. 2-56. Adr. telegr. „ROLNIK“

POLECA: NASIONA, ZBOŻA i pasze treściwe, WORKI lniane,
NAWOZY SZTUCZNE, MASZYNY i narzędzia rolnicze.

Skup i sprzedaż ziemiopłodów.

Filja w Oszmianie, ul. Piłsudskiego 19.

Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych

w Mościcach i w Chorzowie

DOSTARCZAJĄ

NAWOZY SZTUCZNE AZOTOWE i FOSFOROWE:

Azotniak	Siarczan amonu	Nitrofos
Saletrzak	Supertomasyna azotniakowa	Saletra sodowa
Saletra wapniowa	Supertomasyna	Wapnamon

o r a z

**PRODUKTY CHEMICZNE AZOTOWE i CHLOROWE
DLA CELÓW PRZEMYSŁOWYCH:**

Karbid	Węglan amonu	Chlorobenzol
Azotan amonowy	Azotyn sodowy	Paradwuchlorobenzol
Saletra potasowa	Kwas azotowy	Soda kaustyczna
Saletra sodowa przem.	Amonjak skroplony	Wodór
Salmiak	Wapno chlorowane	Tlen.

Zamówienia należy kierować do Chorzowa, woj. śląskie

**OBRUSY LNIANE
RĘCZNIKI LNIANE
KOSZULE LNIANE**

**PŁACHTY ŻNIWNE — WORKI ZBOŻOWE — WORKI NAWOZOWE
i inne artykuły z płótna lnianego samodziałowego**

DOSTARCZAJĄ

Bazary Przemysłu Ludowego

W WILNIE, NOWOGRÓDKU, BIAŁYMSTOKU, BRZEŚCIU n/B. i ŁUCKU

Po oferty i próbki zwracać się pod adresem:

CENTRALA BAZARÓW PRZEMYSŁU LUDOWEGO Spółdz. z o. o.

WILNO, POZNAŃSKA 2. Tel. 13-47

Oddziały: WARSZAWA: Aleje Jerozolimskie 29.

POZNAŃ, Fredry 6 (wejście od ulicy Wały Jana III 9).